
SAMARBEJDSCHIKANE

---

*EN ANALYSE AF LOV OM ÆNDRING AF FORÆLDREANSVARSLØVEN OG
RETSPLEJELOVEN*

JURIDISK KANDIDATSPECIALE

AALBORG UNIVERSITET

2016

UDARBEJDET AF:
NICOLINE MIA HANSEN
STUDIENUMMER 2011 3980

Indholdsfortegnelse

Kapitel 1: Indledning mv.....	4
1.1 Indledning	4
1.2 Afgrænsning.....	4
1.3 Emnefelt	5
1.4 Metode.....	6
Kapitel 2: Forældreansvarsloven – lov nr. 499 af 6. juni 2007	8
2.1 Forældreansvarsloven bliver til – baggrunden	8
2.2 Udvalgets arbejde i hovedtræk	8
2.2.1 Barnets perspektiv og barnets bedste	9
2.2.2 Forældremyndighed	10
2.2.3 Samvær.....	10
2.3 Udvalgets arbejde med samværschikane.....	11
2.4 Forslag til Forældreansvarslov	12
2.4.1 Indledning.....	12
2.4.2 Formålet med lovforslaget	13
2.4.3 Fokus på samværschikane i lovforslaget.....	13
2.4.4 Betænkning over forslag til Forældreansvarslov.....	14
Kapitel 3: Lovændringer til Forældreansvarsloven, årene 2007-2015	16
3.1 Indledning	16
3.2 Ændringer af forældreansvarsloven frem til 2012	16
3.2.1 Lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love	16
3.2.2 Lov om ændring af lov om børns forsørgelse, lov om ægteskabets retsvirkninger, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forældreansvarsloven	17
3.2.3 Lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven.....	17
3.3 Lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og Det Centrale Personregister	18
3.3.1. Indledning – Evaluering af Forældreansvarsloven.....	18
3.3.2 Samværschikane i rapporten	18
3.3.3 Lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister	20

3.4	Ændringer i forældreansvarsloven i årene 2012-2015	21
3.4.1	Lov 2013-06-12 nr. 652 om ændring af børneloven, lov om adoption, retsplejeloven og forskellige andre love (medmoderskab mv.).....	21
3.4.2	Lov 2014-06-02 nr. 552 om ændring af forskellige lovbestemmelser om ansøgninger, anmeldelser, meddelelser, anmodninger og erklæringer til offentlige myndigheder.....	21
3.4.3	Lov 2014-12-27 nr. 1525 om ændring af adoptionsloven, forældreansvarsloven og lov om dansk indfødsret	21
Kapitel 4: Imødegåelse af samarbejdschikane – lovændring i 2015		23
4.1	Indledning	23
4.2	Behandlingen af lovforslaget – oversigtligt	23
4.3	Formålet med lovændringen.....	24
4.4	De enkelte bestemmelser.....	24
4.4.1	§ 21 a – Bortfald af samvær	24
4.4.2	§ 29, stk. 3 – Midlertidige afgørelser gøres endelige	25
4.4.3	§ 29 a – Kontaktbevarende samvær	26
4.4.4	§ 31 a, stk. 2 – Mødepligt til vejledningsmødet	27
4.4.5	§ 32 a – Børnesagkyndig rådgivning i forbindelse med fuldbyrdelsen.....	28
4.4.6	§ 42, stk. 3 – Bemyndigelse og erstatningssamvær.....	29
4.4.7	§ 29, stk. 2 – ”Under en sag om samvær”	30
4.4.8	Retsplejeloven § 537, stk. 4 – Udsættelse af sagen.....	30
4.5	Mulige problematikker	31
4.5.1	Bortfald af samvær og erstatningssamvær	31
4.5.2	Midlertidige afgørelser.....	32
4.5.3	Mødepligt i Statsforvaltningen.....	33
4.5.4	Børnesagkyndig rådgivning ved fuldbyrdelse.....	33
Kapitel 5: Lovændringens formål sammenholdt med formålet for indførelsen af forældreansvarsloven		35
5.1	Følger lov om ændring af forældreansvarslov og retsplejeloven det overordnede formål med forældreansvarsloven?	35
5.2	Lovændringen og samarbejdschikane	36
5.3	Konklusion	36

Kapitel 6: Retspraksis på området før lovændringen	37
6.1 Indledning	37
6.2 Afgørelser hvor samarbejdschikane ikke fik indflydelse	37
6.2.1 TFA 2010.262.....	37
6.2.2 Ankestyrelsens afgørelse af 7. februar 2012, TFA 2012.303	38
6.2.3 TFA 2013.363/2.....	39
6.2.4 TFA 2014.74.....	40
6.3 Afgørelser hvor samarbejdschikane fik betydning.....	41
6.3.1 TFA 2010.211	41
6.3.2 TFA 2014.125.....	42
6.3.3 TFA 2015.99.....	42
6.3.4 TFA 2016.46.....	43
6.4 Samarbejdschikane og børnebortførelse – en kort sammenligning af praksis	44
6.4.1 TFA 2010.710.....	44
6.4.2 Sammenligning.....	45
6.5 Konklusion	45
Kapitel 7: Lovændringens betydning for retspraksis	47
7.1 Ny retspraksis.....	47
7.1.1 Københavns Byrets dom af 30. november 2015, Østre Landsrets Dom af 19. april 2016	47
7.2 Hvilket udfald, ville de tidligere domme have fået, med de nye regler	49
7.2.1 Indledning.....	49
7.2.2 TFA 2012.303.....	49
7.3 Konklusion – vil lovændringen få betydning i praksis?.....	50
Kapitel 8: Sammenfatning.....	51
English abstract	54
Litteraturliste	56
Bilag.....	60

Kapitel 1: Indledning mv.

1.1 Indledning

Samarbejdschikane er, hvor den ene forælder bevidst hindrer barnet i at have kontakt med den anden forælder. Ofte ses det, at det er bopælsforælderen, der modarbejder, at barnet kommer til samvær hos samværsforælderen. Samarbejdschikane er et emne, der har været meget omtalt i medierne de sidste par år¹. Et særligt fokus på emnet kom, da TV2 sendte sin dokumentarserie ”Med Børnene som våben”. Dette øgede fokus på området, var med til at medføre en lovændring, der trådte i kraft den 1. oktober 2015.

Emnet har således haft en stor offentlig interesse, både fordi det er let at sympatisere med familierne i dokumentarserien, og fordi antallet af skilsmisser er støt stigende, og flere og flere får derfor personligt kendskab til en eller flere situationer, hvor en skilsmisse eller et ophør af et samliv, får den konsekvens, at barnet ikke ser den ene af sine forældre, på trods, at der intet er til hinder for dette, og at det er i barnets bedste interesse at have kontakt med denne forælder.

Samtidig må det også generelt siges, at sager hvor børn er involveret, og hvor børnene i sagens fremstilling lider på den ene eller anden måde, er sager, der kan få sindene i kog hos mange danskere. Derfor er det i særlig grad aktuelt at få bugt med problemet, og få sikret, at det er barnets bedste der er omdrejningspunktet, også fra forældrenes side.

Fokus i denne opgave er således på løsningen af samarbejdsproblemer, og på denne baggrund, vil den nye lovændring blive undersøgt.

1.2 Afgrænsning

Forældreansvarsloven har siden sin ikrafttræden i 2007 gennemgået en del ændringer. Dette kandidatspeciale fokuserer på den ændring, der konkret omhandler forebyggelse af samarbejdschikane. De andre lovændringer vil kun overfladisk blive berørt, for at belyse, hvilke formål Forældreansvarsloven dækker over. Dette er for at undersøge, hvorvidt formålene i den nye lovændring overordnet passer ind i forældreansvarsloven, og de helt generelle hensyn og formål, som denne berører. Endvidere vil det af pladsmæssige hensyn

---

¹ Se bl.a. Ehrenskjöld, Christina; Kampen om børnene: Så beskidte tricks bruger forældrene, eb.dk, 15.05.2014, Gudberg, Poul; Hurtigere reaktion i samværsager, Morgenavisen Jyllandsposten, 27.05.2014

ikke blive berørt, hvordan samarbejdschikane før indførelsen af forældreansvarsloven blev behandlet.

Lovændringen ændrer også ved Retsplejeloven i forbindelse med fuldbyrdelse af forældreansvarsafgørelser. Dette vil dog ikke blive gennemgået nærmere, da fokus er på, hvordan forældreansvarsloven forhindrer samarbejdschikane.

Gældende ret på området for samarbejdschikane vil blive belyst. Det vil desuden blive vurderet, hvorvidt lovændringen vil få en betydning, når Statsforvaltningen og domstolene skal træffe afgørelser i fremtiden. I forhold til nyere ret, vil der blive analyseret en dom, der er afsagt efter ændringslovens ikrafttræden. Der vil også ske en sammenligning af den nye lovændring og en dom, der blev afsagt før ændringslovens ikrafttræden. Dette skal belyse, om lovændringen i det tænkte tilfælde, kunne få en betydning.

I relation til sager hvor samarbejdschikane har været et fokusområde, spiller reglerne omkring fuldbyrdelse også en rolle, da især samværsresolutioner ofte skal gennemtvinges ved fogedretten. Reglerne omkring anvendelsen af umiddelbar magt ved fogedforretning og fogedforretning generelt, vil ikke nærmere blive gennemgået, da disse ikke har et forebyggende islæt. Endvidere er dette fravalgt fra gennemgang i dette kandidatspeciale af pladsmæssige hensyn.

Til slut bemærkes det, at eventuelle overgangsregler ikke vil blive gennemgået, da disse ikke har relevans i forhold til besvarelse af problemfeltet.

1.3 Emnefelt

Emnefeltet for dette kandidatspeciale er ændringslov nr. 270 af 25-03-2015 om ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven (imødegåelse af samarbejdschikane mv.). Fokus er at undersøge, hvordan samarbejdschikane kan forhindres. Formålet med specialet er således at undersøge den nye lovændring, herunder hvilket formål og indhold lovændringen har, og hvilken betydning lovændringen vil få i praksis. Endvidere er formålet med kandidatspecialet at belyse, hvilke juridiske problemstillinger, lovændringen kan medføre.

1.4 Metode

I det følgende vil den retsdogmatiske metode blive anvendt, for på denne måde at beskrive retstilstanden på området, som den forventes at blive efter lovændringen. Dette vil kunne bruges til at analysere, om lovændringen vil forhindre samarbejdschikane. For at kunne vurdere, om indholdet af lovændringen ændrer ved retspraksis, vil retstilstanden før lovændringen også blive beskrevet. I beskrivelsen og analysen af ændringsloven vil der blive inddraget primære retskilder i form af lovgivning. De fire traditionelle retskildegrupper er loven, retspraksis, sædvanen og forholdets natur². Da det er meningen med loven, at den skal følges, har denne en særlig status i forhold til andre retskilder³, og derfor betegnes lovgivningen her som en primær retskilde. Der vil overvejende blive anvendt lovforslag, da disse beskriver intentionen bag loven og lovændringerne. Derudover vil der blive anvendt sekundære retskilder, herunder retspraksis fra domstolene og Ankestyrelsen. Sekundære retskilder, retspraksis fra domstolene, har karakter af en fortolkning af lovregler og herunder fastlæggelse af retlige standarder i lovgivningen⁴. De betegnes udelukkende som sekundære retskilder i dette kandidatspeciale, da loven som nævnt, har en særlig vægt, og af den grund benævnes primær retskilder. I almindelig er antagelsen om et retskildehierarki, hvor nogle retskildetyper overtrumfer andre, forladt⁵. Afgørelserne der bruges i kandidatspecialet er valgt ud fra, at de konkret siger noget om samarbejdschikane, og den konsekvens det har haft for sagens afgørelse. Derudover er der kun udvalgt retspraksis efter indførelsen af forældreansvarslovens, da disse forekommer mest relevante, jf. afgrænsningen ovenfor.

Der foreligger ikke relevant juridisk litteratur omhandlende dette område. Derfor er det nødvendigt at inddrage andre relevante kilder, herunder udvalgte høringssvar til lovforslaget. Høringssvarene er blandt andet udarbejdet af organisationer og de repræsenterer derfor de interesser, som organisationen står for. Det vurderes dog, at disse høringssvar kan bidrage med at belyse eventuelle problematikker ved lovændringen og eventuelt praksis.

Udvalget om Forældremyndighed og Samvær har udarbejdet en betænkning med titlen

---

² Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, s. 331

³ Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, s. 243

⁴ Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, s. 298

⁵ Munk-Hansen, Carsten, Retsvidenskabsteori, s. 353

”Barnets Perspektiv. Forældremyndighed. Barnets bopæl. Samvær. Tvangsfuldbyrdelse.”. Denne vil blive anvendt til at belyse, formålet med forældreansvarsloven, og hvilke hensyn, loven varetager. Herudover bruges dette til at belyse nogle grundlæggende principper, der således også anvendes i sager, hvor der er tale om samarbejdschikane.

Til belysning af samarbejdsproblematikken i forbindelse med forældreansvarsloven vil også Familiestyrelsens rapport fra november 2011, ”Evalueringsrapport af Forældreansvarsloven” blive anvendt. Det vurderes, at rapporten kommenterer på nogle problematikker, der stadig er relevante. Endvidere skal rapporten belyse en af de mange ændringer forældreansvarsloven har gennemgået siden ikrafttrædelsen, hvorunder lovændringen som bygger på denne rapport, var en større revidering.

Kapitel 2: Forældreansvarsloven – lov nr. 499 af 6. juni 2007

2.1 Forældreansvarsloven bliver til – baggrunden

Forældreansvarsloven blev vedtaget ved lov nr. 499 af 6. juni 2007 og trådte i kraft den 1. oktober 2007⁶. Loven er en videreførelse af en del af bestemmelserne i Lov om forældremyndighed og samvær og fra Myndighedsloven.

Forældreansvarsloven bygger på en udvalgsbetænkning. Udvalget blev nedsat af Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender i marts 2005⁷. Udvalgets navn var Udvalget om Forældremyndighed og Samvær.

Udvalget blev nedsat, da praksis inden for forældremyndighed og samvær havde været udsat for kritik. Dette var på trods af gennemførelsen af flere forskellige lovændringer på området, herunder en tilføjelse til lov om forældremyndighed og samvær, hvorefter børn under 12 år skulle høres i disse sager, hvis barnets modenhed tillod dette⁸. Kritikken bestod i, at der skulle tages mere hensyn til barnets perspektiv og synspunkter i stedet for forældrenes behov⁹. Ønsket var, at det i lovgivningen skulle præciseres, så det var det enkelte barn, der var fokuspunktet. Dette synspunkt skulle både fremgå mere klart og tydeligt af lovgivningen og praksis. Derudover blev det kritiseret, at bestemmelserne om samværschikane ikke i realiteten forhindrede dette problem, og at mange forældre oplevede, at blive afskåret fra at se deres barn uden gyldig grund¹⁰.

Udvalget afgav deres betænkning ”Barnets Perspektiv. Forældremyndighed. Barnets bopæl. Samvær. Tvangsfuldbyrdelse.” den 26. marts 2006.

2.2 Udvalgets arbejde i hovedtræk

Betænkningen var ikke ment som en fuldstændig revision af lov om forældremyndighed og samvær, da en del af disse områder allerede havde været under behandling, og var blevet redigeret i årene forinden udvalgets nedsættelse¹¹. Udvalget skulle se på en række bestemte områder, og hvis de fandt, at der var en eller flere problematikker på området,

---

⁶ Forslag til Forældreansvarslov, 2006/1 LF 133, § 47

⁷ Betænkning nr. 1475/2006: ”Barnets perspektiv. Forældremyndighed. Barnets Bopæl. Samvær. Tvangsfuldbyrdelse.”

⁸ Betænkning nr. 1475/2006, s. 11-12

⁹ Betænkning 1475/2006, s. 12

¹⁰ Betænkning 1475/2006, s. 12

¹¹ Betænkning nr. 1475/2006, s. 12

skulle udvalget først og fremmest komme med et lovudkast. Derudover skulle de komme med forslag til ændringer af administrativ praksis. De områder, som ministeriet ønskede at udvalget skulle se på var følgende: forældremyndighed, samvær, samt inddragelse af barnet og styrkelse af barnets perspektiv i forældremyndigheds- og samværsspørgsmål.

2.2.1 Barnets perspektiv og barnets bedste

I forhold til barnets perspektiv, var udvalgets hensigt, at dette skulle styrkes i sager angående forældremyndighed og samvær, også når sagerne om forældremyndighed blev forelagt domstolene¹². Reglerne på området var før udvalgets arbejde således, at børn havde en høringsret og endvidere mulighed for selv at modtage børnesagkyndig vejledning. Reglen om barnets høringsret fandtes i Lov om forældremyndighed og samvær § 29b. Efter denne bestemmelse skulle der findes en samtale sted med barnet, når barnet var fyldt 12 år, med undtagelse af, hvis samtalen kunne antages at være til skade for barnet, eller hvis samtalen ikke ville have betydning for sagen. Hvis barnet var under 12 år, skulle der kun afholdes en samtale i det omfang barnets modenhed og sagens omstændigheder tillod dette.

I forhold til barnets bedste, var dette i den dagældende lovgivning et grundlæggende princip, som blev anvendt forskellige steder i lovgivningen. Problemet var dog, at der var forskellige nuancer i afvejningen af barnets bedste i lovgivningen, fx ”barnets interesse og behov”¹³, ”påkrævet af hensyn til barnet”¹⁴. Det blev endvidere sporadisk brugt, forstået på den måde, at det som nævnt var anvendt forskellige steder i lovgivningen, men det var ikke fastsat som et overordnet princip i lovens ordlyd.

Udvalgets holdning til barnets perspektiv og barnets bedste var, at på baggrunden af de forskellige nuancer af begrebet, der blev anvendt, var der en risiko for, at begrebet blev udhulet og derfor uforpligtende¹⁵. Selve formuleringen ”barnets bedste” fandt udvalget at være passende, da ”barnets bedste” kunne rumme mange forskellige forhold og hensyn alt efter barnets situation. Derfor mente udvalget, det ville være mest hensigtsmæssigt, at lave en overordnet bestemmelse, hvori det blev fastlagt, at alle

---

¹² Betænkning nr. 1475/2006, s. 19

¹³ Lov om forældremyndighed og samvær, § 2, stk. 1

¹⁴ Forældremyndighedslovens, § 17, stk. 3

¹⁵ Betænkning nr. 1475/2006, S. 21

afgørelser efter loven skulle træffes efter, hvad der var til barnets bedste¹⁶. Derudover mente udvalget, at der i udtrykket ”barnets bedste” også lå, at barnet skulle inddrages efter alder og modenhed, og at dette burde være et lovfæstet princip. Herudover mente udvalget, at barnets perspektiv og hensynet til barnets egen mening altid skulle inddrages, uanset om der skulle træffes afgørelse om en konkret tvist eller hvis der i øvrigt forelå uoverensstemmelser mellem forældrene om barnets forhold¹⁷.

2.2.2 Forældremyndighed

Inden udvalgets nedsættelse, var udgangspunktet for forældremyndigheden, at gifte forældre automatisk havde fælles forældremyndighed, og ugifte forældre skulle udfylde en omsorgs- og ansvarserklæring for at få fælles forældremyndighed. Derudover var det således, at den fælles forældremyndighed fortsatte, selvom forældrenes samliv var ophørt¹⁸. Ønskede den ene af forældrene at have den fulde forældremyndighed alene, og var der mellem forældrene ikke var enighed om dette, skulle domstolene tage stilling til, hvem af forældrene der skulle have den fulde forældremyndighed. Der kunne således ikke dømmes til fælles forældremyndighed mod forældrenes vilje.

Udvalget foreslog, at der skulle indføres en særlig adgang til i visse tilfælde at kunne dømme til fælles forældremyndighed, selvom en af forældrene ønskede den fulde forældremyndighed¹⁹. Dette begrundede udvalget med, at ”et samarbejds-potentiale kommer frem i lyset og må antages at føre til, at flere konflikter løses mellem forældrene”²⁰. Domstolene skulle dog kun træffe en sådan afgørelse, hvis det var til barnets bedste, og der var indikationer på, at et sådant samarbejde mellem forældrene ville kunne fungere.

2.2.3 Samvær

Af lovgivningen inden udvalget blev nedsat, fremgik det, at barnet skulle bevare kontakten med begge forældre, efter disse havde ophævet samlivet. Det havde på dette tidspunkt heller ikke betydning for at få truffet en afgørelse om samvær, hvorvidt den forælder, der ønskede samvær med barnet, også havde del i forældremyndigheden over

---

¹⁶ Betænkning 1475/2006, s. 271

¹⁷ Betænkning 1475/2006, s. 21

¹⁸ Betænkning 1475/2006, s. 25

¹⁹ Betænkning 1475/2006, s. 26

²⁰ Betænkning 1475/2006, s. 26

barnet²¹. Reglerne om, at barnets forbindelse til begge forældre blev søgt bevaret ved fastsat samvær med den forælder, som barnet ikke boede hos, fandtes i Lov om forældremyndighed og samvær, § 16.

Udvalget kom med den bemærkning, at det i loven skulle ændres, så udgangspunktet var, at det var barnet der havde ret til samvær og ikke forældrene²². Dette skulle medføre en styrkelse af princippet om at barnets perspektiv var et grundlæggende element i lovgivningen. Dette var på trods af, at formuleringen ikke havde en egentlig juridisk betydning, men var mere af politisk og moralsk karakter.

Udvalget havde endvidere den holdning, at det ikke skulle være muligt at pålægge samvær mod en samværsforælders ønske. Dette var begrundet i, at samværet burde være et udtryk for den samværsøgendes egen vilje og ønske om kontakt med barnet og ikke et resultat af en indgriben fra det offentlige²³. Det må endvidere forudsættes, at udvalget har det med i deres vurdering, at et samvær mod en samværsforælders ønske, ikke kan være til barnets bedste, da samværsforælderen må have en forudgående manglende lyst til samvær med barnet, hvilket sandsynligvis ville kunne smitte af på et samvær med barnet. Endvidere ville barnet kunne lide under, at samværsforælderen måske ville aflyse samværet.

I forhold til afslag på fastsættelse af samvær, mente udvalget, at der i forvejen på området var en grundig sagsoplysning og grundige overvejelser i forhold til, med hvilken vægt de enkelte forhold der indgik i sagen skulle have. Udvalget mente dog, at et mål i fremtiden skulle være, at gøre børnene mere synlige i sagsbehandlingen, og således styrke det grundlæggende princip omkring barnets perspektiv²⁴.

2.3 Udvalgets arbejde med samværschikane

I forbindelse med udvalgets arbejde, skulle de overveje, om der kunne være et behov for ændringerne af reglerne og den administrative praksis i forbindelse med afslag på og ophævelse af samvær²⁵. Dette skulle medføre, at det grundlæggende princip om at barnets

---

²¹ Betænkning 1475/2006, s. 29

²² Betænkning 1475/2006, s. 30

²³ Betænkning 1475/2006, s. 33

²⁴ Betænkning 1475/2006, s. 34

²⁵ Betænkning 1475/2006, s. 210

bedste var det afgørende i vurderingen, ville blive mere tydeliggjort.

I deres afdækning af området, konstaterede udvalget, at bopælsforælders forhold kunne have indvirkning på bedømmelsen af samværet mellem samværsforælderen og barnet²⁶. De skriver således, at det kan have betydning for sagen, såfremt bopælsforælderen uden grund hindrer samværet mellem barnet og samværsforælderen. De kom frem til, at ifølge praksis på daværende tidspunkt, kunne samværschikanen have to følger. For det første, ville det kunne medføre, at en anmodning angående afslag på samvær eller ophævelse af samvær ikke ville kunne imødekommes. For det andet ville det kunne medføre, at det blev vurderet, at det ikke ville være i barnets bedste interesse, at fastholde et samvær der igennem længere tid ikke havde kunne tvangsfuldbyrdes. Dette skyldes, at der var et ønske om, at friholde barnet fra konflikten mellem forældrene.

En løsning på ovenstående problematik fremgår dog ikke klart af betænkningen. Dog mente udvalget, at udviklingen på området generelt, skulle være med til at fremme forligsmæssige løsninger og desuden afkorte sagsbehandlingstiden²⁷.

Derudover fremhæver udvalget, at myndighederne med fordel ville kunne øge kendskabet til muligheden for at træffe midlertidige afgørelser, som en del af sagsbehandlingen²⁸. De skriver således, at det kan være hensigtsmæssigt at træffe en midlertidig afgørelse om begrænsning eller suspension af samværet. Dette skulle ske for at holde barnet uden for konflikten i en periode. Mens dette stod på, var ideen at der skulle foregå nærmere undersøgelser og/eller forsøg på at give forældrene en forståelse for barnets og deres egen situation. Dette må også forstås på en sådan måde, at man i denne periode skulle forsøge at få sagen forligt. Udgangspunktet var, at når sagen så var løst, skulle der være fastsat samvær igen, medmindre det under sagens oplysning var kommet frem, at samvær ikke ville være til barnets bedste.

2.4 Forslag til Forældreansvarslov

2.4.1 Indledning

På baggrund af udvalgets arbejde som blev beskrevet i de forudgående kapitler,

---

²⁶ Betænkning 1475/2006, s. 217

²⁷ Betænkning 1475/2006, s. 225

²⁸ Betænkning 1475/2006, s. 226

udfærdigede udvalget et udkast til Forældremyndighedslov. Udkastet blev en del af betænkningen sammen med et udkast til lov om ændring af retsplejeloven. Til begge udkast havde udvalget udformet bemærkninger til de enkelte bestemmelser.

På baggrund af en politisk aftale, der blev indgået den 5. december 2006 mellem den daværende regering og Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti, Det radikale Venstre, Socialistisk Folkeparti og Enhedslisten, blev der den 31. januar 2007 fremsat et forslag til Forældreansvarslov²⁹. Den politiske aftale byggede på indholdet af Betænkning 1475/2006.

Det blev besluttet, at der skulle en ny hovedlov til, da man ønskede at skabe et bedre overblik. Dette var på trods af, at der i udvalgets forslag kun var meget få realitetsændringer, dvs. ændringer der fik betydning i praksis.

2.4.2 Formålet med lovforslaget

Formålet med lovændringen var, at man indførte en række grundlæggende principper, der overordnet set skulle være med til at sikre, at afgørelser efter loven altid blev truffet ud fra hvad der var bedst for barnet³⁰. Derudover skulle barnets perspektiv belyses i alle sager³¹. Formålet med disse ændringer var, at forældrene i højere grad skulle hjælpes til selv at være med til at løse problemerne, således at der ville komme færre sager, hvor der var et højt konfliktniveau mellem forældrene³².

Årsagen til ændringen af titlen på loven, fra Forældremyndighedslov til Forældreansvarslov, skulle være med til at understrege et af lovens grundlæggende principper, nemlig at det er barnets ret til to forældre der er i fokus, men at det er forældrenes ansvar dels at samarbejde omkring væsentlige beslutninger i relation til barnet, dels ved at drage en grundlæggende omsorg for barnet³³.

2.4.3 Fokus på samværschikane i lovforslaget

Efter den dagældende lov om Forældremyndighed og samvær § 12, stk. 2, var der mulighed for at overføre forældremyndigheden fra moderen til faderen alene, hvis denne

---

²⁹ Lovforslag nr. L 133, Forslag til Forældreansvarslov

³⁰ Lovforslag L 133, s. 7

³¹ Lovforslag L 133, s. 6

³² Lovforslag L 133, s. 6

³³ Lovforslag L 133, s. 7

ændring var bedst for barnet. Ved afgørelsen af dette, skulle det tillægges vægt, hvis forældremyndighedsindehaveren uden en rimelig grund havde forhindret gennemførelsen af samværet.

I lovforslaget gør Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender det klart, at de mener at det er nødvendigt at rette stor opmærksomhed mod de sager, hvor en forælder ubegrundet søger at forhindre samværet mellem barnet og den anden forælder³⁴. Derfor ville ministeriet indskærpe over for Statsforvaltningen, at der ved vurderingen af ”barnets bedste”, som det følger af lovforslagets § 4, skulle anlægges et fremtidsorienteret perspektiv³⁵. Dette ville få den konsekvens i de sager, hvor der påvises, at der udøves samværschikane, at retten skulle overveje at ændre afgørelsen om barnets bopæl eller forældremyndighed til den anden forælder. Dette skulle ske, hvis den anden forælder blev anset som værende bedre egnet til fremover at varetage samarbejdet med den anden forælder omkring barnet, og samtidig være indstillet på, at bevare barnets kontakt til den anden forælder. Denne holdning skyldtes, at det fandtes, at det var en stor belastning for barnet, såfremt den ene forælder hindrede samværet mellem barnet og den anden forælder.

Derudover foreslog ministeret, at hvis der var konstateret forsæt samværschikane efter det var blevet fastlagt, at det var til barnets bedste at der var et samvær, skulle fogedretten få adgang til at fastsætte erstatningssamvær under en sag omkring tvangsfuldbyrdelse af samværet i retten.

2.4.4 Betænkning over forslag til Forældreansvarslov

Folketingets Retsudvalg afgav den 26. april 2007 en betænkning over forslag til forældreansvarslov. Af særlig relevans for dette kandidatspeciale er, at udvalget indledningsvis i afsnittet omkring samværschikane gør det klart, at begge forældre har og får et ansvar for, at samvær med barnet virkeliggøres.

Derudover har udvalget diskuteret, hvorvidt begrebet ”samværschikane” skal afløses af begrebet ”samarbejdschikane”. Dette skulle være med til at tydeliggøre, at chikane kan gå begge veje, og at det manglende samarbejde omkring barnet både kunne skyldes

---

³⁴ Lovforslag L 133, s. 39

³⁵ Lovforslag L 133, s. 39

bopæls- og samværsforælders forhold. Det blev dog vedtaget, at det mest hensigtsmæssige var, at det ved Familiestyrelsens udmøntning af loven, skulle ske en definition af de to begreber. På denne måde skulle det forstås, at begge begreber var dækkende for de foreslåede lovændringer, tilsigtede praksisændringer og andre præciseringer af gældende praksis i samværssager.

Kapitel 3: Lovændringer til Forældreansvarsloven, årene 2007-2015

3.1 Indledning

I tiden efter indførelsen af Forældreansvarsloven i 2007, kom der en del ændringer til loven. Disse ændringer gennemgås i det følgende med særlig fokus på den ændringslov, der skabte en større forandring, samt de ændringer der har relation til samvær og samværschikane/samarbejdschikane.

3.2 Ændringer af forældreansvarsloven frem til 2012

På de fem år fra forældreansvarslovens indtræden og indtil 2012, skete der tre ændringer til forældreansvarsloven.

3.2.1 Lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love

Det første lovforslag som blev vedtaget, var lovforslag nr. L 105, lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love (adoption uden samtykke, stedbarnsadoption af registreret partners barn fra fødslen mv.)³⁶. Denne lov blev fremsat i folketingsåret 2008-2009, og blev vedtaget den 28. maj 2009³⁷. Med denne lov, blev der indført en ny bestemmelse i Forældreansvarsloven. Denne bestemmelse, § 20 a, indførte en mulighed for, at der i helt særlige tilfælde kan fastsættes samvær eller en anden form for kontakt med et adoptivbarns oprindelige slægtninge³⁸. Det var dog et krav i bestemmelsen, at det var barnets slægtninge der skulle anmode om samværet, og endvidere skulle barnet forud for adoptionen have haft samvær eller en anden form for kontakt med den, som anmodede om fastsættelse af samvær³⁹.

Hovedformålet med lovændringen var at sikre anbragte børn en mulighed for kontinuitet og stabilitet under deres opvækst i de tilfælde, hvor det blev vurderet, at forældrene aldrig ville kunne tage sig af dem og give dem en stabil familierelation⁴⁰.

Denne lovændring trådte i kraft den 1. oktober 2009 ved lov nr. 494 af 12. juni 2009⁴¹.

---

³⁶ Christensen, Stine Krone, Forældreansvarsloven med kommentarer, s. 42

³⁷ Christensen, Stine Krone, Forældreansvarsloven med kommentarer, s. 42

³⁸ Christensen, Stine Krone, Forældreansvarsloven med kommentarer, s. 43

³⁹ Lovforslag L 105, lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love, § 3

⁴⁰ Lovforslag L 105, lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love, kapitel 1.1

⁴¹ Christensen, Stine Krone, Forældreansvarsloven med kommentarer, s. 42

3.2.2 Lov om ændring af lov om børns forsørgelse, lov om ægteskabets retsvirkninger, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forældreansvarsloven

Den anden lovændring til forældreansvarsloven blev vedtaget den 30. april 2009⁴². Lovforslag L 106, lov om ændring af lov om børns forsørgelse, lov om ægteskabets retsvirkninger, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forældreansvarsloven (Terminaladgang til økonomiske oplysninger, klagefrist m.v.)⁴³.

Ved loven blev Forældreansvarslovens § 38 ændret, således at der blev tilføjet et nyt stk. 2, hvorefter det hidtidige stk. 2, fremover blev stk. 3⁴⁴. Lovændringen gav statsforvaltningerne og justitsministeren en mulighed for indhente økonomiske oplysninger til brug for sagsbehandlingen af sager, der omhandlede transport og udgifterne forbundet hermed i forbindelse med samvær⁴⁵. De økonomiske oplysninger ville kunne skaffes hos told- og skatteforvaltningen, herunder indkomstregistret⁴⁶. Det bemærkes dog i lovforslaget, at terminaladgangen ikke gav statsforvaltningerne og justitsministeriet en ret til at få adgang til andre eller flere oplysninger, end dem de allerede havde adgang til i medhør af forvaltningslovens og persondatalovens almindelige videregivelsesregler. Dette vil der ikke blive redegjort for nærmere.

3.2.3 Lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven

Den sidste lovændring inden 2012 blev vedtaget den 11. juni 2010, og trådte i kraft den 1. januar 2011⁴⁷. Ved denne lovændring blev Forældreansvarslovens § 24 ændret, så der blev indsat et 2. pkt. Efter denne lovændring, fandt reglerne omkring samvær og anden kontakt efter Forældreansvarsloven ikke anvendelse, hvis barnet eller den unge var indlagt på sygehuset eller opholdt sig på en institution under gennemførelse af en børnesagkyndig undersøgelse efter kapitel 11 i lov om social service⁴⁸.

---

⁴² Christensen, Stine Krone, Forældreansvarsloven med kommentarer, s. 43

⁴³ Christensen, Stine Krone, Forældreansvarsloven med kommentarer, s. 43

⁴⁴ Christensen, Stine Krone, Forældreansvarsloven med kommentarer, s. 43

⁴⁵ Christensen, Stine Krone, Forældreansvarsloven med kommentarer, s. 43

⁴⁶ Christensen, Stine Krone, Forældreansvarsloven med kommentarer, s. 43

⁴⁷ Lov 2010-06-11 nr. 628 ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven, § 4

⁴⁸ Lov 2010-06-11 nr. 628 ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det

Lovforslag 2010-03-24 nr. 178 blev kaldet "Barnets reform". Formålet med reformen var at styrke udsatte børn og unges muligheder for at trives og få et godt liv, herunder at udvikle og opretholde deres personlige og faglige kompetencer samt deres sundhed og forberedelse til et godt, selvstændigt voksenliv⁴⁹.

3.3 Lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og Det Centrale Personregister

Ved lov 2012-06-18 nr. 600 om ændring af Forældreansvarsloven, retsplejeloven og Det Centrale Personregister blev Forældreansvarsloven endnu engang revideret. Revideringen byggede på en rapport, der var udarbejdet af Familiestyrelsen.

3.3.1. Indledning – Evaluering af Forældreansvarsloven

Som et punkt i Forslag til Forældreansvarslov Lovforslag nr. L 133, blev det vedtaget, at der ca. 3 år efter lovens implementering skulle iværksættes et forskningsprojekt, der skulle afgive en evalueringsrapport⁵⁰. Denne rapport blev udgivet af Familiestyrelsen i november 2011. Rapportens titel var "Evaluering af Forældreansvarsloven". Der blev opstillet 9 overordnede temaer for rapporten⁵¹. Disse temaer var: fælles forældremyndighed mod den ene forælders ønske, barnets bopæl, barnets perspektiv (inddragelse og initiativret), vold og anden grænseoverskridende adfærd, samarbejdschikane, samvær (deleordninger, fælles ansvar for transport, samvær med andre), adgangen til at rejse nye sager om forældremyndighed og bopæl, retternes fastsættelse af samvær og uhensigtsmæssigheder i loven af mere teknisk karakter.

3.3.2 Samværschikane i rapporten

I debatten omkring Forældreansvarsloven havde samarbejdschikane igen været et omdiskuteret emne⁵². Dette var på trods af, at disse sager talmæssigt fyldte meget lidt i statistikkerne⁵³. Over en 1-årig periode, var der i 540 ansøgninger omkring samvær anført samværschikane som årsagen til ansøgning⁵⁴. Dette udgjorde ca. 4% af alle

---

sociale område og forældreansvarsloven, § 3

⁴⁹Lovforslag 2010-03-24 nr. 178, Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven (Barnets Reform), kapitel 2

⁵⁰ Lovforslag nr. L 133, kapitel 1.1

⁵¹ "Evaluering af Forældreansvarsloven", 2011, s. 8

⁵² "Evaluering af Forældreansvarsloven", 2011, s. 16

⁵³ "Evaluering af forældreansvarsloven", 2011, s. 16

⁵⁴ "Evaluering af forældreansvarsloven", 2011, s. 94

samværssager.

I rapporten angives det, at der var en holdning blandt fagpersoner i systemet, at samarbejdschikane ikke skulle kunne gavne sig⁵⁵. Det havde også vist sig, at håndteringen af samarbejdschikane ikke var entydig⁵⁶. Det så ud til, at selvom samarbejdschikanen kunne konstateres og endvidere blev tillagt vægt ved bedømmelsen af sagen, vejede dette hensyn dog mindre end hensynet til barnet⁵⁷. Dette medførte ofte, at den konstaterede chikane ikke fik direkte betydning for sagens udfald. Årsagen fandtes især i et tidsaspekt, da samarbejdschikanen først kunne konstateres og lægges til grund, når der var tale om et mønster, og på dette tidspunkt, var det ofte for sent at skride ind.

I rapporten nævnes en del problematikker, der blev konstateret i praksis i forbindelse med gennemgangen af sager, hvor der havde været påstand om samværsschikane. En af problematikkerne var, at forældrene ofte gav forskellige og modsatrettede forklaringer om situationen og om barnet⁵⁸. På grund af dette, og på grund af karakteren af de påstande der blev fremført og det høje konfliktniveau mellem forældrene, havde det i mange af disse sager været nødvendigt at gennemføre en børnesagkyndig undersøgelse⁵⁹.

En anden problematik var, at sagerne ofte blev meget langvarige og komplicerede, bl.a. på grund af konfliktniveauet imellem forældrene⁶⁰.

Ekspertgruppen drøftede således, om det skulle være muligt at lægge mere vægt på samarbejdschikane ved afgørelsen af disse sager, end der allerede blev⁶¹. Det blev således anført, at ”barnets bedste” i mange tilfælde gjorde, at myndighederne ikke kunne anvende de redskaber, der allerede var i loven til imødegåelse af samarbejdschikane. Derudover blev det drøftet, hvorvidt det skulle være nemmere at overføre forældremyndigheden eller bopælen, hvis den ene forælder udøvede samarbejdschikane, for på denne måde at slå fast, at samarbejdschikane ikke skulle kunne betale sig⁶².

---

⁵⁵ ”Evaluering af forældreansvarsloven”, 2011, s. 17

⁵⁶ ”Evaluering af forældreansvarsloven”, 2011, s. 17

⁵⁷ ”Evaluering af forældreansvarsloven”, 2011, s. 17

⁵⁸ ”Evaluering af forældreansvarsloven”, 2011, s. 95

⁵⁹ ”Evaluering af forældreansvarsloven”, 2011, s. 96

⁶⁰ ”Evaluering af forældreansvarsloven”, 2011, s. 96

⁶¹ ”Evaluering af forældreansvarsloven”, 2011, s. 103

⁶² ”Evaluering af forældreansvarsloven”, 2011, s. 104

Derudover havde flere medlemmer af ekspertgruppen foreslået, at det blev muligt at udarbejde forældrevevneundersøgelser, der ville kunne indgå som et moment i sagens oplysning⁶³. Dette skulle medføre, at barnet i en række situationer ville blive skånet for direkte inddragelse i sagen.

Til sidst blev det dog fastslået, at sagernes kompleksitet gjorde det svært at opstille entydige kriterier for afgørelsen af en samværssag⁶⁴. Det blev dog vurderet at være af afgørende betydning for barnet, at sagerne blev løst inden for rammer, der ville give mulighed for fleksibel tilrettelæggelse af sagsforløbet og en nuanceret sagsoplysning⁶⁵.

3.3.3 Lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister

Den 13. april 2012 blev forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister fremsat⁶⁶. Dette forslag fremkom på baggrund af evalueringen af forældreansvarsloven, som redegjort for ovenfor. Lovforslaget indeholdt ændringer til § 11, § 19, § 20, § 20a, § 21, § 22, § 23, § 26, § 29, § 33, § 38, § 39, § 41 og § 42⁶⁷. Der var således tale om en større revidering af loven.

Formålet med lovændringerne var at sikre, at der i forbindelse med afgørelser omkring ophævelse af fælles forældremyndighed, blev truffet afgørelser der var til barnets bedste. På den måde skulle det understreges, at situationer hvor det positive for barnet i, at der blev dømt til fælles forældremyndighed, blev overskygget af forældrenes alvorlige konflikter, skulle undgås. Derudover skulle lovforslaget sikre, at en forælder ikke gentagne gange kunne rejse en sag omkring forældremyndighed og bopæl, når der ikke var tale om ændrede forhold. Endvidere skulle lovforslaget være med til at styrke barnets position under en forældremyndighedssag, således at den grundlæggende idé omkring barnets perspektiv blev styrket.

I forhold til samarbejdschikane var lovens formål at skærme barnet mod inddragelse i sagen. I disse sager, ville man fastsætte en mulighed for at foretage en undersøgelse af

---

⁶³ "Evaluering af forældreansvarsloven", 2011, s. 104-105

⁶⁴ "Evaluering af forældreansvarsloven", 2011, s. 105

⁶⁵ "Evaluering af forældreansvarsloven", 2011, s. 109

⁶⁶ Lovforslag 2012-04-13 nr. 157, Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister,

⁶⁷ LFF 157, § 1

forælderenes evne til at varetage omsorgen for barnet. Man ønskede således at tydeliggøre, at belysningen af barnets perspektiv i visse sager, kunne ske ved foretagelsen af en forældrevevneundersøgelse. Baggrunden for denne holdning var, at det kendetegnende for sager med samarbejdschikane var, at der sjældent på et tidligt tidspunkt i sagens forløb var tilstrækkelige oplysninger til at kunne konstatere, om den forælder der udøvede chikane, ikke var i stand til at tage vare på barnet, herunder ved at samarbejde med den anden forælder om kontakten til barnet. Det var således væsentligt at kunne få vurderet, hvorvidt den pågældende forælder var i stand til at drage omsorg for barnet⁶⁸.

3.4 Ændringer i forældreansvarsloven i årene 2012-2015

I årene mellem den store ændring af forældreansvarsloven i 2012 og indtil lovændringen i 2015 om imødegåelse af samarbejdschikane mv. kom der 3 mindre lovændringer.

3.4.1 Lov 2013-06-12 nr. 652 om ændring af børneloven, lov om adoption, retsplejeloven og forskellige andre love (medmoderskab mv.)

Denne lovændring blev fremsat den 10. april 2013 og trådte i kraft den 1. december 2013⁶⁹. Loven medførte, at en medmor til et barn juridisk set blev anset som forælder i de tilfælde, hvor moren til barnet var blevet behandlet med kunstig befrugtning⁷⁰.

3.4.2 Lov 2014-06-02 nr. 552 om ændring af forskellige lovbestemmelser om ansøgninger, anmeldelser, meddelelser, anmodninger og erklæringer til offentlige myndigheder

Med denne lovændring, blev det fastsat, at ansøgning omkring forældremyndighed, bopæl og samvær skulle indgives digitalt til Statsforvaltningen⁷¹.

3.4.3 Lov 2014-12-27 nr. 1525 om ændring af adoptionsloven, forældreansvarsloven og lov om dansk indfødsret

Med denne lovændring indføres § 7a i forældreansvarsloven. Denne bestemmelse klargør, at forældre der sammen har adopteret et barn, også har fælles forældremyndighed. Desuden fremgår det af stk. 2, at en forælder der har adopteret et barn alene, har den fulde forældremyndighed. Endvidere siger stk. 3, at hvis denne ene forælder har adopteret den

---

⁶⁸ LFF 157, bemærkninger til lovforslaget enkelte bestemmelser, § 1

⁶⁹ LF nr. 207, 2012/1

⁷⁰ Lov 2013-06-12 nr. 652, § 3

⁷¹ Lov 2014-06-02 nr. 552, § 5

anden forælders barn, er der ligeledes fælles forældremyndighed⁷².

---

⁷² Lov 2014-12-27 nr. 1525, § 2

Kapitel 4: Imødegåelse af samarbejdsskikane – lovændring i 2015

4.1 Indledning

Ved lov 2015-03-25 nr. 270 blev forældreansvarsloven endnu engang revideret. Lovens undertitel var ”imødegåelse af samarbejdsskikane mv”. Loven trådte i kraft den 1. oktober 2015⁷³.

4.2 Behandlingen af lovforslaget – oversigtligt

Lovforslag nr. 103 blev fremsat den 17. december 2014. Lovforslaget byggede på en politisk aftale indgået af den daværende regering, Venstre, Dansk Folkeparti, Socialistisk Folkeparti, Enhedslisten, Liberal Alliance og Det Konservative Folkeparti⁷⁴, således alle Folketingets partier.

Lovforslaget undergik første behandling den 16. januar 2015⁷⁵. Her fremhævede blandt andet Venstre, at det ikke skal kunne svare sig at modarbejde samvær mellem barnet og den ene eller begge forældre, da samvær med begge forældre er vigtigt. Socialdemokratiet fremhævede, at forslaget skulle understrege, at det ansvar der følger med når man får børn, også gælder, hvis man som forældre går fra hinanden. Dansk Folkeparti fremhævede, at selv med lovforslaget omkring imødegåelse af samværschikane, er man ikke i mål med forældreansvarsloven, men de mente samtidig, at lovforslaget var et skridt i den rigtige retning⁷⁶.

Efter lovforslagets første behandling fremkom Socialudvalget med en betænkning den 26. februar 2015. Heri fremgår det, at udvalget havde afholdt 2 møder omkring lovforslaget⁷⁷. Udvalget valgte at indstille lovforslaget uændret til vedtagelse⁷⁸.

Lovforslaget undergik anden behandling den 17. marts 2015. Der var ikke blevet indstillet ændringsforslag, og derfor blev det vedtaget, at lovforslaget videregik til tredje behandling, uden fornyet udvalgsarbejde⁷⁹.

---

⁷³ Lov 2015-03-25 nr. 270, § 3

⁷⁴ LF 103, 2014-12-17, Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven, kapitel 2.

⁷⁵ Folketingstidende F, 43. møde, 16. januar 2015

⁷⁶ Folketingstidende F, 43. møde, 16. januar 2015, pkt. 4

⁷⁷ Betænkning over forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven, afsnit 1

⁷⁸ Betænkning over forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven, afsnit 2

⁷⁹ Folketingstidende F, 64. møde, 17. marts 2015, pkt. 8

Lovforslaget blev behandlet for tredje og sidste gang den 19. marts 2015. Lovforslaget blev vedtaget af et enigt folketing, med 109 stemmer for, og 0 stemmer imod⁸⁰.

4.3 Formålet med lovændringen

Det overordnede formål med lovforslaget er, at fremme begge forældrenes loyale og aktive medvirken til behandlingen af en sag omkring samvær, samt imødegå de problemer, der kan fremkomme, hvis sagen forhales⁸¹. Formålet er også at forhindre, at barnets kontakt med den ene forælder afbrydes, uden at der er en rimelig grund hertil og uden at det er til barnets bedste.⁸²

Lovforslaget har til formål at sikre begge forældres aktive medvirken til, at barnet har en kontakt med begge sine forældre. Det er endvidere ønsket, at man ved lovændringen kan styrke rammerne for, at intentionen om at barnet har ret til begge forældre, virkeliggøres⁸³.

Det sidste overordnede formål er, at kunne undgå anvendelse af umiddelbar magt ved fuldbyrdelsen af forældreansvar, det vil sige forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Dette skal ske ved brug af yderlig børnesagkyndig rådgivning inden fuldbyrdelsen. Denne yderligere rådgivning skal også kunne sætte forældrene i bedre stand til at håndtere en situation, hvor barnet på trods af den yderligere rådgivning skal overgives fra den ene forælder til den anden forælder ved anvendelsen af umiddelbar magt⁸⁴.

4.4 De enkelte bestemmelser

Ved lovændringen blev der indsat en del nye bestemmelser. Disse er § 21 a, § 29, stk. 3, § 29 a, § 31 a, stk. 1, § 32 a og § 42, nr. 3. Endvidere blev § 29, stk. 2 ændret⁸⁵.

I det følgende vil de enkelte ændringer blive gennemgået, herunder formålet med den specifikke ændring eller indsættelse af bestemmelse.

4.4.1 § 21 a – Bortfald af samvær

Med denne bestemmelse blev det fastslået, at et aftalt eller fastsat samvær kun bortfalder,

---

⁸⁰ Folketingstidende F, 66. møde, 19. marts 2015, pkt. 6

⁸¹ LFF 103, 2014-12-17, almindelige bemærkninger til lovforslaget, afsnit 1

⁸² LFF 103, 2014-12-17, almindelige bemærkninger til lovforslaget, afsnit 1

⁸³ LFF 103, 2014-12-17, almindelige bemærkninger til lovforslaget, afsnit 1

⁸⁴ LFF 103, 2014-12-17, almindelige bemærkninger til lovforslaget, afsnit 1

⁸⁵ Lov 2015-03-25 nr. 270 om ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven, § 1

hvis dette bliver aftalt mellem forældrene, eller hvis Statsforvaltningen, ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold eller fogedretten har truffet afgørelse om at samværet skal bortfalde i medhør af Forældreansvarslovens § 21 eller § 29, eller Retsplejelovens § 536, stk. 4⁸⁶.

Formålet med denne bestemmelse er at klargøre over for forældrene, at det fastsatte samvær skal overholdes⁸⁷. Dette skyldes, at man generelt anser det som en grundlæggende betingelse, at et barn har ret til begge forældre, og at det oftest er til barnets bedste at have kontakt med begge sine forældre. Formålet er således at sikre, at barnet har et kontinuerligt samvær med den forælder, som barnet ikke bor hos, og endvidere slå fast over for bopælsforælderen, at ferier skal afholdes med respekt for det fastsatte samvær⁸⁸.

Bestemmelsen har den betydning, at hvis en bopælsforælder ønsker at holde ferie med barnet uden for de almindelige ferie- og helligdagsperioder, således at ferien går ud over barnets samvær med den anden forælder, skal bopælsforælderen søge om bortfald af samværet⁸⁹.

Denne bestemmelse er således udtryk for, at man fra lovgivers side ønskede at gøre det klart over for forældrene, at samarbejdschikane ikke er acceptabelt. Dette stemmer således overens med det overordnede formål med lovændringen, nemlig at hindre at barnets kontakt til den ene forælder afbrydes, uden at der er en konkret, god grund til det.

4.4.2 § 29, stk. 3 – Midlertidige afgørelser gøres endelige

Med denne udvidelse af bestemmelsen, bliver en midlertidig afgørelse om samvær under en sag omkring forældremyndighed og bopæl endelig, når der foreligger en afgørelse, der kan fuldbyrdes eller en aftale omkring forældremyndighed eller bopæl⁹⁰. Denne bestemmelse gælder dog kun, hvis afgørelsen ikke ændrer på, hos hvem af forældrene barnet har bopæl.

Med denne bestemmelse bliver det ikke nødvendigt for samværsforælderen at rette

---

⁸⁶ LFF 103, 2014-12-17, bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, § 1, nr. 1

⁸⁷ LFF 103, 2014-12-17, kapitel 3.3.2.1

⁸⁸ LFF 103, 2014-12-17, afsnit 3.2.2.1

⁸⁹ LFF 103, 2014-12-17, bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, til § 1, nr. 1

⁹⁰ LFF 103, 2014-12-17, bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser, til § 1, nr. 2

henvendelse til Statsforvaltningen for at få en endelig afgørelse omkring samvær. Samværsforælderen behøver således kun at rette henvendelse, hvis vedkommende ønsker samværet ændret⁹¹. Selvom midlertidige afgørelser efter den dagældende lov ikke faldt bort, når der var blevet truffet afgørelse om forældremyndighed og/eller bopæl, men først når der var truffet endelig afgørelse omkring samvær, der kunne fuldbyrdes, eller der var indgået en aftale omkring samværet, fandt man at formuleringen ”midlertidig” ikke var hensigtsmæssig, især i forhold til forældre i konflikt⁹².

Lovforslaget angiver, at formålet med denne bestemmelse er at minimere konflikterne mellem forældrene. Der bliver ikke angivet konkret, hvorfor og hvordan man tror dette lovforslag vil minimere konflikterne. Det kan dog tænkes således, at med lovændringen skal forældrene ikke i Statsforvaltningen igen for at få truffet en endelig afgørelse omkring samværet, og således hindrer man forældrene i at fortsætte deres konflikt. En anden mulighed er, at når samværsafgørelsen er endelig, bliver det muligt, hurtigere at forhindre chikanen, hvis den ene forælder nægter at udlevere barnet, da man således med det samme kan kontakte fagedretten for at få afgørelsen tvangsfuldbyrdet, i stedet for først at skulle få sagen endeligt afgjort.

4.4.3 § 29 a – Kontaktbevarende samvær

Med denne bestemmelse bliver det et krav, at Statsforvaltningen skal træffe afgørelse om kontaktbevarende samvær hurtigst muligt og inden 3 uger⁹³. Undtagelsen hertil er, hvis man er i tvivl om, hvorvidt samværet er til barnets bedste, jf. forældreansvarslovens § 4.

Lovforslaget angiver, at denne bestemmelse vil være mest anvendelig i de situationer, hvor barnet indtil for nyligt har haft et regelmæssigt samvær med samværsforælderen, eller hvor samlivet mellem forældrene lige er blevet afbrudt⁹⁴. Det følger således heraf, at de situationer, hvor barnet enten ikke har haft samvær med samværsforælderen igennem længere tid, eller hvor der aldrig har været et samvær, ikke kan falde ind under denne bestemmelse. I disse situationer skal der foretages en nærmere undersøgelse og vurdering af, hvad der er til barnets bedste.

---

⁹¹ LFF 103, 2014-12-17, afsnit 3.3.2.2

⁹² LFF 103, 2014-12-17, afsnit 3.3.2.2.

⁹³ LFF 103, 2014-12-17, Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, § 1, nr. 4

⁹⁴ LFF 103, 2014-12-17, Afsnit 3.3.2.1

Bestemmelsen suppleres af, at Statsforvaltningen har mulighed for at fastsætte et standardiseret minimumssamvær⁹⁵. Formålet med disse to bestemmelser er at undgå, at sagsbehandlingen angående det midlertidige samvær trækker unødvendigt ud, og at formålet med samværet derfor forspildes⁹⁶.

Den tidligere omtalte § 29, stk. 3 finder også anvendelse på disse afgørelser. Det har den betydning, at det fastsatte midlertidige kontaktbevarende samvær er gældende, indtil der foreligger en endelig afgørelse omkring samvær, der kan fuldbyrdes eller en aftale omkring samværet, og at det fastsatte samvær bliver endeligt, når der foreligger en afgørelse omkring forældremyndighed og barnets bopæl, såfremt dette ikke ændrer ved, hvor barnet skal bo⁹⁷.

Forældreansvarsloven § 29, stk. 2, som vil blive omtalt nedenfor, finder tilsvarende anvendelse på disse afgørelser. Endvidere medfører bestemmelsen ikke, at Statsforvaltningen ikke senere kan fastsætte et andet samvær i medhør af lovens § 29, end det standardiserede samvær⁹⁸.

4.4.4 § 31 a, stk. 2 – Mødepligt til vejledningsmødet

Efter denne bestemmelse, bliver det pligtigt for forældrene at deltage i det møde, som Statsforvaltningen indkalder til, med hjemmel i Forældreansvarslovens § 31 a, stk. 1. Statsforvaltningen indkalder således til møde, hvis der er indgivet anmodning om forældremyndighed, bopæl eller samvær. Dette møde kaldes også for vejledningsmødet.

Formålet med denne bestemmelse er at sikre begge forældres loyale og aktive medvirken til sagens behandling. Derudover er formålet at forhindre, at sagens proces og afklaring trækkes ud, ved at den ene forælder aflyser, og mødet herefter skal omberammes⁹⁹. Formålet med mødet er at finde frem til sagens kerne og finde frem til en løsning om barnets fremtid, og hvis dette aflyses, trækker sagens proces ud.

For at styrke vigtigheden af mødepligten, er det endvidere således, at hvis den ene

---

⁹⁵ Bekendtgørelse nr. 146 af 22/02/2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær mv., § 10, stk. 3, jf. Forældreansvarslovens § 42

⁹⁶ LFF 103, 2014-12-17, Afsnit 3.3.2.1

⁹⁷ LFF 103, 2014-12-17, Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, § 1, nr. 4

⁹⁸ LFF 103, 2014-12-17, Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, § 1, nr. 4

⁹⁹ LFF 103, 2014-12-17, Afsnit 3.4.2

forælder ikke møder op til vejledningsmødet i samværsager, fastsætter Statsforvaltningen som udgangspunkt ikke et nyt møde. Derudover angiver lovforslaget, at hvis forældrene undlader at svare på Statsforvaltningens henvendelser, så træffes der afgørelse på det eksisterende grundlag¹⁰⁰.

Lovforslaget angiver dog, at der kan være situationer, hvor en forælder har ”lovligt” fravær, fx i tilfælde af sygdom, og i sådanne tilfælde vil det være muligt, trods ovenstående, at få fastlagt et nyt møde¹⁰¹. Statsforvaltningen skal dog sikre sig, at aflysningen ikke er af chikanøse grunde, og skal derfor bede forælderen fremlægge en lægeerklæring¹⁰².

4.4.5 § 32 a – Børnesagkyndig rådgivning i forbindelse med fuldbyrdelsen

Denne bestemmelse, skal ses i sammenhæng med ændringen af Retsplejeloven, som vil blive gennemgået nedenfor. Med denne bestemmelse, tilbyder Statsforvaltningen forældrene en børnesagkyndighed rådgivning, når fogedretten har udsat fuldbyrdelsen af forældremyndighed, barnets bopæl og samvær¹⁰³.

Denne bestemmelse finder anvendelse i de situationer, hvor fogedretten har vurderet, at barnets sjælelige og legemlige sundhed ikke udsættes for alvorlig fare ved fuldbyrdelsen, jf. Retsplejeloven 536, stk. 6, og hvor den forælder, som barnet er hos, ikke vil efterleve fogedrettens afgørelse om udlevering af barnet¹⁰⁴.

Formålet med denne lovændring er, at undgå anvendelsen af umiddelbar magt ved fuldbyrdelsen af disse sager¹⁰⁵. Dette er for at skåne barnet, som kan finde oplevelsen meget voldsom. Meningen er således, at hjælpe forældrene med at forlige sagen, så barnet så vidt som muligt skånes. Endvidere er formålet at give forældrene i de sager, hvor der alligevel sker en udkørende fogedforretning med henblik på anvendelse af umiddelbar magt, en bedre forståelse af situationen, og sætte dem i en bedre stand til at håndtere situationen, hvor barnet overgives fra den ene til den anden forælder.

---

¹⁰⁰ LFF 103, 2014-12-17, Afsnit 3.4.2

¹⁰¹ LFF 103, 2014-12-17, Afsnit 3.4.2

¹⁰² LFF 103, 2014-12-17, Afsnit 3.4.2

¹⁰³ LFF 103, 2014-12-17, § 1, nr. 6

¹⁰⁴ LFF 103, 2014-17-12, Afsnit 3.5.2

¹⁰⁵ LFF 103, 2014-17-12, Afsnit 3.5.2

Som nævnt ovenfor, er det Statsforvaltningen, der står for denne rådgivning. Dette begrundes med, at Statsforvaltningen i forvejen har børnesagkyndige til rådighed, og derfor vurderes det, at Statsforvaltningen hurtigt vil kunne tilbyde og gennemføre rådgivningen¹⁰⁶. Når fogedretten således har udsat fogedsagen, skal Statsforvaltningen underrettes, så de kan igangsætte undersøgelsen. Statsforvaltningen skal endvidere være fleksibel i forhold til hvor og hvornår mødet afholdes, da sagen kun kan udsættes kortvarigt af fogedretten¹⁰⁷. Selve rådgivningen foregår som udgangspunkt med forældrene hver for sig, og det kan også gennemføres med blot en forælder, hvis den anden ikke tager imod tilbuddet omkring rådgivning¹⁰⁸. Når rådgivningen er gennemført, orienterer Statsforvaltningen fogedretten om, i hvilket omfang der har været rådgivning, og endvidere om der er indgået aftaler mellem forældrene¹⁰⁹.

4.4.6 § 42, stk. 3 – Bemyndigelse og erstatningssamvær

Efter denne bestemmelse, kan Social-og Integrationsministeren fastsætte regler om erstatningssamvær¹¹⁰. Reglerne omkring erstatningssamvær findes i Vejledning om samvær¹¹¹.

Formålet med automatisk fastsættelse af samvær er at undgå en svækkelse af barnets kontakt med samværsforælderen, som en aflysning af samvær kan medføre. Derudover har det også en præventiv karakter, da bopælsforælderen sandsynligvis vil være mindre tilbøjelig til at aflyse nyt samvær, når dette straks medfører et erstatningssamvær¹¹². Lovforslaget angiver, at erstatningssamværet skal finde sted i den uge efterfølgende et aflyst samvær. Samværsforælderen behøver derfor ikke at indgive en anmodning om fastsættelse af erstatningssamvær, da dette således bliver udgangspunktet. Forslaget forudsætter dog, at samværsforælderen i umiddelbar tilknytning til aflysningen af samværet, meddeler bopælsforælderen, at vedkommende ønsker erstatningssamvær¹¹³.

Denne bestemmelse skal ses i sammenhæng med lovens § 21 a, hvorefter det fastsætte

---

¹⁰⁶ LFF 103, 2014-17-12, Afsnit 3.5.2

¹⁰⁷ LFF 103, 2014-17-12, Afsnit 3.5.2

¹⁰⁸ LFF 103, 2014-17-12, Afsnit 3.5.3

¹⁰⁹ LFF 103, 2014-17-12, Afsnit 3.5.3

¹¹⁰ LFF 103, 2014-17-12, § 1, nr. 7

¹¹¹ VEJ nr. 11362 af 30/12/2015, Vejledning om samvær, Social- og Indenrigsministeriet

¹¹² LFF 103, 2014-17-12, Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, § 1, nr. 4

¹¹³ LFF 103, 2014-17-12, Afsnit 3.2.2.2

samvær skal overholdes, og kun bortfalder efter aftale mellem forældrene eller hvis Statsforvaltningen, ministeren for børn, ligestilling, integration og sociale forhold eller fogedretten har truffet afgørelse om at samværet skal bortfalde.

Erstatningssamværet fastsættes automatisk, uanset grunden til aflysningen¹¹⁴. Der skal således også være erstatningssamvær, såfremt aflysningen sker på grund af barnets sygdom. Det er i lovforslaget angivet, at barnets løbende kontakt med begge forældre i denne forbindelse vægtes tungere end barnets deltagelse i andre aktiviteter. Lovforslaget nævner som eksempel på disse aktiviteter familiearrangementer.

Der er dog to situationer, hvor der ikke automatisk skal fastsættes erstatningssamvær¹¹⁵. Dette gælder således, hvor det er samværsforældrens forhold der er skyld i aflysningen. Endvidere skal der ikke fastsættes erstatningssamvær, hvis samværet er placeret i en ferie- eller helligdagsperiode, hvor barnet efter samværsaftalen skal være hos bopælsforælderen.

4.4.7 § 29, stk. 2 – ”Under en sag om samvær”

Ændringen af denne bestemmelse er en konsekvens af indsættelsen af § 29, stk. 3¹¹⁶. Herefter ændres stk. 2 til at gælde sager omkring samvær, da der indsættes ”under en sag om samvær”¹¹⁷. Denne ændring er blevet gennemgået ovenfor, og vil ikke blive beskrevet nærmere her.

4.4.8 Retsplejelovent § 537, stk. 4 – Udsættelse af sagen

Med denne bestemmelse, skal fogedretten inden anvendelsen af umiddelbar magt i forbindelse med fuldbyrdelsen kortvarigt udsætte sagen, således at der kan gennemføres en børnesagkyndig rådgivning¹¹⁸. Dette gælder, medmindre der foreligger særlige omstændigheder. Disse særlige omstændigheder kan blandt andet være, hvor fogedretten vurderer, at ingen af forældrene vil få noget ud af den børnesagkyndige rådgivning, eller hvor det vurderes, at barnet risikerer at lide yderligere overlast ved en udsættelse af

---

¹¹⁴ LFF 103, 2014-17-12, Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, § 1, nr. 4

¹¹⁵ LFF 103, 2014-17-12, Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, § 1, nr. 4

¹¹⁶ LFF 103, 2014-17-12, Bemærkninger til de enkelte bestemmelser, § 1, nr. 2

¹¹⁷ LFF 103, 2014-17-12, § 1, nr. 2

¹¹⁸ LFF 103, 2014-17-12, § 2, nr. 1

sagen¹¹⁹.

Bestemmelsen gælder således kun i de sager, hvor fogedretten ellers ville beslutte, at der skulle ske udkørende fogedforretning med henblik på at få barnet udleveret ved brugen af umiddelbar magt.

I den konkrete sag, er det fogedretten der bestemmer, hvornår der skal gives tilbud om børnesagkyndig rådgivning. Sagen udsættes således kortvarigt, så denne rådgivning kan finde sted. Det er fogedrettens skøn, der afgør hvor længe sagen skal udsættes, men som udgangspunkt angiver lovforslaget, at sagen ikke bør udsættes mere end 2 uger¹²⁰.

4.5 Mulige problematikker

I det følgende vil der blive gennemgået nogle situationer, der teoretisk kunne være problematiske i forbindelse med lovændringen. Der vil i den forbindelse blive anvendt høringssvar til at belyse dette. Der ses således ikke her på praksis, men udelukkende teoretisk. Vurderingen sker ud fra lovforslaget og de almindelige bemærkninger hertil.

4.5.1 Bortfald af samvær og erstatningssamvær

Selvom det som udgangspunkt er en god tanke at få statueret over for forældrene, og evt. disses advokater, at samværet skal overholdes og en aflysning ikke er acceptabelt, kan der dog sættes spørgsmålstegn ved, at der automatisk skal fastsættes erstatningssamvær, uanset hvad årsagen til aflysningen er. Det virker således til, at især reglen omkring erstatningssamvær overtrumfer vurderingen af, om erstatningssamværet i det hele taget er til barnets bedste. Det virker til, at der på forhånd er taget stilling til, at et erstatningssamvær er det bedste for barnet.

Et tænkt eksempel kunne være, hvis barnet er syg, og hvor bopælsforælderen derfor aflyser samværet, da barnet er for sygt til at blive transporteret hen til samværsforælderen, der fx bor flere timers kørsel væk. Udgangspunktet efter lovændringen er fremover, at barnet herefter skal have samvær ugen efter. Dette er uanset om barnet før sygdommen havde lavet andre planer i den periode, hvor samværet skulle have været afholdt, fx deltagelse i en børnefødselsdag, og som nu må aflyses. Dette sker uanset, at bopælsforælderen ikke med vilje og uden grund har afholdt barnet fra at have samvær.

---

¹¹⁹ LFF 103, 2014-17-12, afsnit 3.5.3

¹²⁰ LFF 103, 2014-17-12, Bemærkninger til lovforslaget, § 2

Det vurderes således ikke, om barnet har bedst af at gennemføre planerne eller afholde samværet. I høringssvaret til lovforslaget fremkommer Børnerådet med samme indvending, idet de anfører, at automatisk erstatningssamvær ikke nødvendigvis er ønskeligt for barnet, og anfører endvidere, at der skal ses på, hvordan barnet oplever praksis omkring erstatningssamværet¹²¹. Børns vilkår har den samme indvending, da de ikke mener, at lovforslaget tager udgangspunkt i de situationer, der kan opstå i et børneliv, og hvor det kan være bedst for barnet at blive hos bopælsforælderen¹²². Endvidere fremsætter Børns Vilkår den bemærkning, at det er problematisk med det automatiske erstatningssamvær, idet de hos Børns Vilkår ser mange sager, hvor børn lever vidt forskellige liv, når de er hos henholdsvis bopæl- og samværsforælderen. I disse sager, kan det have en stor social konsekvens for barnet, at samværet bliver ændret, især hvor barnet må aflyse sociale sammenkomster. Dette kan give et meget ulykkeligt barn, der ultimativt kan føle sig udenfor, fordi barnet ikke har deltaget i det samme arrangement som kammeraterne.

Endvidere fremgår det af høringssvar både fra Børns Vilkår og fra Danske Advokater og Danske Familieadvokater, at automatisk erstatningssamvær i højere grad fokuserer på forældrenes rettighed end barnets perspektiv. Dette er problematisk, når man henviser til, at allerede ved indførelsen af Forældreansvarsloven var formålet at gøre det klart, at det var barnets ret og barnets perspektiv der skulle være fokus, og ikke forældrene.

4.5.2 Midlertidige afgørelser

Det er bemærkelsesværdigt, når lovgiver i lovforslaget vælger, at gøre en midlertidig afgørelse endelig, uden denne bliver oplyst grundigere. Selve formålet med, at der hurtigst muligt skal skabes en kontakt mellem barnet og samværsforælderen, når denne er blevet afbrudt bør anses for værende godt for barnet, men når denne bestemmelse alligevel undrer, skyldes det, at midlertidige afgørelser som regel er midlertidige af en årsag. Det virker paradoksalt, at man vælger at træffe en midlertidig afgørelse omkring samvær, men i realiteten er der tale om en endelig afgørelse, da denne jo bliver endelig, når der er truffet afgørelse om forældremyndighed og bopæl. Dette gør, at hele formålet med den midlertidige løsning bliver en udhulet.

---

¹²¹ Høringssvar afgivet af Børnerådet 27. oktober 2014

¹²² Høringssvar afgivet af Børns Vilkår, 21. oktober 2014

Problematikken fremkommer også i høringssvar til lovforslaget. Børnerådet påpeger blandet andet, at en afgørelse der skal sikre barnet de bedst mulige forhold kræver et grundigt arbejde, herunder inddragelse af barnets perspektiv¹²³. De fremkommer også med synspunktet om, at hele systemet med et midlertidigt samvær udhules, når det automatisk gøres endeligt ved sagens afslutning.

I sit høringssvar angiver Landsforeningen for Børn og Samvær også, at det netop ligger i konceptet med midlertidige afgørelser, at de netop er midlertidige¹²⁴. De anfører, at det ikke er meningen at det helt store undersøgelsesapparat skal sættes i gang inden en midlertidig afgørelse, og at de frygter, at fordi der nu skal træffes en hurtigere afgørelse, daler kvaliteten også af afgørelsen. Dette får stor betydning, da denne afgørelse, muligvis er af en ringere kvalitet, end afgørelser, hvor sagens omstændigheder har været mere belyst og der har været mere tid til at træffe en afgørelse, således bliver endelig.

4.5.3 Mødepligt i Statsforvaltningen

Lovforslaget angiver ikke, om det er Statsforvaltningen alene der fastsætter tidspunktet for vejledningsmødet, eller om dette aftales i samråd med forældrene. Under alle omstændigheder kan det være problematisk, at forældrene kun kan aflyse mødet på grund af sygdom eller for at få mulighed for at få en bisidder eller advokat med til mødet. Der bør tages højde for, at der i et moderne liv, kan der komme uforudsete hindringer i vejen for, at man ikke kan deltage i mødet, og således have et ”lovligt” frafald, som ikke skyldes sygdom. Et tænkt eksempel kunne være en forælder, der arbejder langt væk, og hvor der måske er sket et uheld, der gør, at vedkommende bliver meget forsinket, således at mødet bliver aflyst. I sådanne situationer, kan det forekomme urimeligt, at der bliver tale om processuel skadesvirkning. Loven fremstår således som meget firkantet, og uden stillingtagen til, at der også skal være en rimelighed over for forældrene.

4.5.4 Børnesagkyndig rådgivning ved fuldbyrdelse

Formålet med den børnesagkyndige rådgivning er, at undgå anvendelse af umiddelbar magt i forbindelse med fuldbyrdelse af forældreansvar. Det kan dog undre, at det vurderes, at Statsforvaltningen på et så sent tidspunkt stadig kan nå at få forældrene til at samarbejde og blive enige om en løsning på deres konflikt om barnet. På dette tidspunkt,

---

¹²³ Høringssvar afgivet af Børnerådet, 27. oktober 2014

¹²⁴ Høringssvar, Landsforeningen Børn og Samvær, 22. oktober 2014

må det gælde, at der har været en langvarig konflikt forud, og at parterne næppe på trods af en rådgivning vil ændre mening. Endvidere kan det skabe forvirring, at parterne igen skal tilbage til Statsforvaltningen, da de muligvis vil mene, at de har afsluttet deres forløb der. Ydermere må det gælde, at formålet om at skåne barnet for mere konflikt, kun kan indfries, såfremt forældrene forliges. Hvis dette mislykkes, er der ikke hjælp til barnet, som derfor kan opleve en meget traumatisk overgivelse fra den ene forælder til den anden.

Kapitel 5: Lovændringens formål sammenholdt med formålet for indførelsen af forældreansvarsloven

5.1 Følger lov om ændring af forældreansvarslov og retsplejeloven det overordnede formål med forældreansvarsloven?

Som nævnt ovenfor i kapitel 2, var det overordnede formål med indførelsen af forældreansvarsloven, at det skulle sikres, at alle afgørelser truffet efter loven skulle træffes ud fra barnets bedste, og at barnets perspektiv i den forbindelse skulle belyses. Endvidere var det formålet med disse ændringer, at de skulle hjælpe forældre til bedre at samarbejde og løse problemer, og derved mindske sager med et højt konfliktniveau.

Lovforslaget fra 2015 har til formål at sikre begge forældres aktive medvirken til, at barnet har en kontakt med begge sine forældre. Dette formål, sammenkoblet med titlen på lovforslaget, ”imødegåelse af samarbejdschikane mv.”, giver overordnet det indtryk, at lovforslaget skal styrke barnets kontakt med forældrene, og endvidere få bekæmpet den tendens der har været, til at forældre hindrer hinanden i at have kontakt med barnet, uden at dette har haft en konsekvens. Der har blandt forældre og advokater hersket en mening om, at hvis en forælder bliver ved med at hindre samvær ved at udøve samarbejdschikane, får denne forælder det i sidste ende, som vedkommende ønsker. Dette er en tendens, som der fra lovgivers side også må være et ønske om at få bekæmpet.

Overordnet kan det siges, at formålet med lovforslaget fra 2015, falder ind under forslaget med at få forældre til at samarbejde og løse problemer, og på den måde mindske sagerne med et højt konfliktniveau.

Selvom formålet med lovændringen er i tråd med hensigten bag det oprindelige lovforslag, er det dog væsentligt at bemærke, at der allerede i 2007 var fokus på sager med samarbejdschikane. Løsningen på problemet var, som nævnt ovenfor i afsnit 2.4.3 at det skulle overvejes at flytte barnets bopæl eller endog forældremyndigheden til den forælder, der bedst blev vurderet til at kunne samarbejde med den anden forælder om barnet. Dette er ikke nævnt i lovforslaget fra 2015, og man kan således overveje, om der er sket et skift i holdningen til dette, og om der udvises en større tilbageholdenhed med at vurdere, at et skift i bopæl eller forældremyndighed skal være konsekvensen i disse sager, hvor der forældrene imellem er meget højt konfliktniveau.

Opsummerende kan det dog siges, at formålet med lovændringen blot er en videreførelse af formålet med loven i 2007.

5.2 Lovændringen og samarbejdschikane

Som nævnt ovenfor, var samarbejdschikane allerede et tema og et problem, som der ved indførelsen af forældreansvarsloven var rettet opmærksomhed imod. Allerede på daværende tidspunkt var hensigten at mindske konflikter, hvor den ene forælder ubegrundet forsøgte at forhindre samværet mellem barnet og den anden forælder. Med den nye lovændring er temaet endnu engang kommet i fokus. Det kan således konkluderes, at det stadig er et problem, at der udvises samarbejdschikane.

Overordnet set, må det siges at lovforslaget ikke er banebrydende i forhold til bekæmpelsen af samarbejdschikane. Det drejer sig først og fremmest om at gøre det klart over for forældrene, at de skal respektere de afgørelser eller aftaler, der er lavet omkring samværet. Det kan dog være problematisk, når de ikke tidligere har respekteret afgørelsen. Det kan derfor være tvivlsomt hvorvidt forældrene vil respektere det, blot fordi det er blevet mere tydeliggjort i lovteksten.

5.3 Konklusion

Ud fra ovenstående kan det således konkluderes, at lovforslaget lever op til det overordnede formål med forældreansvarsloven. Samtidig kan det dog også konkluderes, at selvom der er tale om en del ændringer til loven, kan det forekomme tvivlsomt, hvorvidt disse ændringer kan leve op til formålet, således at samværschikanen bliver et mindre problem.

Kapitel 6: Retspraksis på området før lovændringen

6.1 Indledning

I det følgende vil der blive gennemgået udvalgt praksis på området. Afgørelserne er valgt efter deres relevans i forhold til kandidatspecialet.

For overblikkets skyld, vil de blive inddelt efter hvorvidt samarbejdschikanen fik betydning ved afgørelsen eller ej.

6.2 Afgørelser hvor samarbejdschikanen ikke fik indflydelse

6.2.1 TFA 2010.262

Den første sag, der her vil blive gennemgået, er TFA2010.262. Sagen drejede sig om en mor, M, der ønskede den fulde forældremyndighed over parrets fælles barn. Sagens omstændigheder var således, at der i Statsforvaltningen var truffet afgørelse om, at faderen F, skulle have fastsat samvær med det fælles barn. F havde ikke set barnet siden parrets samliv var ophørt omtrent otte måneder før Statsforvaltningens afgørelse. De første fem samvær skulle være overvåget. Ud af disse, blev dog kun et samvær afholdt. Da byretten traf afgørelse, var det et år og ti måneder siden parrets samliv var ophørt, og der var således kun blev gennemført et samvær, på trods af fogedrettens forsøg på gennemførelse af samvær. Byretten udtalte, at det manglende samvær alene skyldes M's forhold. Retten fandt således, at det ville være bedst for barnet, at der var kontakt til begge forældre, men at det måtte lægges til grund, at der ikke ville være kontakt til F, hvis barnet blev boende hos M. Derfor tilfaldt bopælen F, mens der stadig skulle være fælles forældremyndighed. Denne afgørelse blev dog ændret i landsretten. Landsretten lagde vægt på, at M havde været barnets primære omsorgsperson, og flertallet mente, at der på tidspunktet for afgørelsen ikke var grundlag for at antage, at det ville være bedst for barnet, hvis denne fik bopæl hos F. Det skal dog bemærkes at mindretallet anførte, at byrettens resultat skulle stadfæstes, af samme grunde som byretten havde anført.

Det kan således udledes, at selvom man fandt, at det var bedst for barnet, at have kontakt til begge forældre, og at den manglende kontakt alene skyldtes moderens forhold, så vurderede retten, at det ikke ville være til barnets bedste, at bopælen blev ændret. I denne situationen var barnets bedste at blive boende hos den primære omsorgsperson. Dette vejede tungere, end det grundlæggende princip om barnets ret til at se begge sine forældre.

Der blev således ikke i dommens præmisser lagt vægt på, hvilken af forældrene, der bedst ville kunne sikre et fremtidigt samarbejde omkring barnets ret til kontakt med begge forældre.

6.2.2 Ankestyrelsens afgørelse af 7. februar 2012, TFA 2012.303

I denne sag, var der i december 2007 blevet fastsat samvær mellem F og barnet. Der blev afholdt overvågede samvær i løbet af 2008, men barnet blev ikke udleveret til samvær efter december 2008. I 2011 afslog Statsforvaltningen Ms ansøgning om ophævelse af samværet. M klagede over denne afgørelse til Ankestyrelsen. Ankestyrelsen lagde i deres begrundelse vægt på, at ifølge sagens oplysninger, havde M udvist vedvarende manglende opbakning til samværet og støtte af barnet i forbindelse med samvær og sammenholdte dette med barnets svære vanskeligheder og helt særlige behov for blandt andet ro, forudsigelighed og voksenstøtte samt barnets helt generelle dårlige trivsel. Ankestyrelsen anførte, at samværet ikke vil kunne gennemføres på en for barnet hensigtsmæssige måde uden Ms støtte og opbakning til samværet. Det var endvidere Ankestyrelsens opfattelse, at Ms massive og vedholdende modstand mod samværet, som barnet både indirekte og direkte blev konfronteret med, ville kunne have en negativ indflydelse på barnets trivsel og udvikling i en sådan grad, at det af hensyn til barnet var nødvendigt, at der ikke blev fastsat samvær.

I denne sag, blev der således udelukkende taget stilling til samværet. Det vurderes således, at barnet tog skade af Ms modstand imod samværet, og derfor skulle der ikke fastsættes samvær. I denne konkrete situation, kan man således konkludere, at Ms fortsatte modvilje mod samværet i sidste ende gør, at hun får sin vilje, da F ikke længere skal have samvær med barnet. Det er værd at bemærke, at barnet i dette tilfælde har nogle vanskeligheder, og var diagnosticeret som infantil autist. Den børnesagkyndige overvåger fra fogedretten anførte også, at barnet fremstod som tydelig autist. Dette helt særlige behov for stabilitet og ro, har spillet en stor rolle ved afgørelsen. Sagen havde således næppe fået et andet udfald, hvis F havde nedlagt påstand om at få barnets bopæl hos sig eller den fulde forældremyndighed. Det kan således udledes, at i denne sag, tilsigtede barnets bedste, at barnet fik den nødvendige ro og stabilitet, og dette bedst kunne gøres ved at barnet forblev i sine vante omgivelser. Dette var på trods af, at der intet var til hinder for, at F ville kunne tage sig af barnet i samme omfang som M. Det må således gælde, at man her også har

lagt afgørende vægt på barnets allerede tætte tilknytning til M, og at barnet virker til at være blevet manipuleret til ikke længere selv at have lyst til at se F.

6.2.3 TFA 2013.363/2

I denne sag, havde forældrene til barnet ophævet samlivet da barnet var 9 måneder. Siden da, havde der kun været begrænset samvær mellem barnet og F. Dette skyldes Ms modvilje mod samværet. Under sagen i byretten, havde F haft overvåget samvær, hvorunder der blev udarbejdet observationsrapporter. Endvidere blev der i forbindelse med sagen udarbejdet en børnesagkyndig erklæring. Af denne rapport er det væsentligt, at det anbefales, at være bedst for barnets udvikling og sundhed, at barnet får bopæl hos F. Dette skyldes, at M på nogle områder havde forsømt at varetage barnets behov, herunder lægebehandling i form af en læbe-ganeoperation, og barnet var endvidere ikke i vuggestue/børnehave, selvom barnet havde et stort behov for at knytte sig til andre børn og voksne. Retten tillagde forældremyndigheden til M alene. Retten begrundede dette med, at barnet var meget tæt knyttet til M og barnets storebror hos M. Derudover havde barnet ikke været på Fs bopæl og ej heller mødt Fs nye familie, og havde i cirka 1½ år ikke haft meget kontakt med F, blandt andet på grund af Ms forhold. Derfor fandt retten, at det på nuværende tidspunkt ville være bedst for barnet, at denne fortsat boede hos M. Landsretten stadfæstede denne afgørelse.

I denne afgørelse er det værd at bemærke, at retten går imod den børnesagkyndiges anbefaling. Det må være gældende, at den børnesagkyndige undersøgelse er med til at belyse barnets perspektiv. Det forekommer således som en underlig beslutning, at direkte gå imod denne anbefaling. Det må i denne sag konkluderes, at man har tilgodeset barnet på det nuværende tidspunkt, hvor det ikke ville være til barnets bedste at skulle gå igennem en muligvis traumatiserende oplevelse ved at flytte bopæl fra M til F.

Afgørelsen belyser også en anden problematik. Skal retten tilgodese barnets fremtid på bekostning af en muligvis traumatiserende oplevelse på nuværende tidspunkt, eller skal man skåne barnet for denne oplevelse, på bekostning af barnets ret til at have kontakt med begge sine forældre? I denne sag, valgte man således på bekostning af barnets ret til at have kontakt med F, at barnet skulle skånes for at komme i et nyt miljø og at skulle væk fra M og sin storebror, som barnet havde en nær kontakt med.

6.2.4 TFA 2014.74

I denne sag, havde F og M ophævet deres samliv, da deres fælles barn var 1 år gammel. Barnet blev boende hos M, og F skulle have samvær. Der havde dog ikke været samvær siden april 2013, da M havde tilbageholdt barnet. Ms begrundelse for at tilbageholdt barnet var, at F havde krænket barnet seksuelt. Byretten traf afgørelse den 1. juli 2013. Retten anførte, at parterne siden dom i 2011 til fælles forældremyndighed, hav haft alvorlige samarbejdsproblemer. Retten fandt, at Ms modvilje mod at samarbejde med F og Ms håndtering af forældrenes konflikt påvirkede barnet i en sådan grad, at der var tungtvejende grunde til at ophæve den fælles forældremyndighed. Endvidere påpeger retten, at M har modarbejdet samværet mellem barnet og F, og at det efter Ms forklaring måtte lægges til grund, at hun fortsat ville modvirke samværet. Desuden havde M ikke deltaget loyalt i sagens oplysning ved retten. Retten udtaler, at det under hensyn til barnets stærke tilknytning til M, som har været barnets primære omsorgsperson siden fødslen, vil det efter rettens opfattelse være bedst for barnet, at forældremyndigheden tillægges M alene. Dette uagtet, hvilke konsekvenser dette kunne have for barnets fremtidige forbindelse til F.

I denne sag siger retten direkte, at det er bedst for barnet at blive boende, uanset om dette kan være medvirkende til, at barnets kontakt til F yderligere svækkes eller i værste tilfælde helt forsvinder. Det må siges at være en afgørelse, der klart fremlægger det synspunkt, at selvom det er til barnets bedste at have kontakt med begge forældre i et konkret tilfælde, så kan omstændighederne omkring barnets opvækst indtil nu, spille en afgørende rolle i afgørelsen. Dette er således endnu et eksempel på, at selvom det ikke ved lovens tilblivelse var meningen at samarbejdschikane skulle kunne gavne sig, så er det en konsekvens af praksis. Det må således gælde, at den manglende kontakt mellem F og barnet, som er en faktor i forhold til, at M får tillagt den fulde forældremyndighed, alene skyldes forhold der kan konstateres hos M.

Et anden bemærkelsesværdigt forhold ved denne sag er, at M ikke har medvirket loyalt til sagens oplysning. Normalt må det siges, at såfremt en part ikke medvirker til sagens oplysning, kan dette medføre processuel skadesvirkning. Det står også direkte i lovforslaget til forældreansvarsloven fra 2007, at det bør indgå i vurderingen, om

forældrene medvirker positivt til sagens oplysning¹²⁵. Det er således bemærkelsesværdigt, at på trods af Ms modstand under hele sagen, og at hendes modstand er skyld i, at barnet ikke har en nær relation til F, at retten alligevel vurderer, at barnets bedste er at blive i denne situation.

6.3 Afgørelser hvor samarbejdschikane fik betydning

6.3.1 TFA 2010.211

I denne sag, havde M fået tillagt forældremyndigheden over parrets fælles datter alene. Der havde mellem forældrene været et højt konfliktniveau, og der var i en periode på 6 år ikke blevet gennemført samvær mellem barnet og F, trods flere samværsresolutioner og fogedsager. M fremkom endvidere med beskyldninger om, at F skulle have forgrebet sig seksuelt på datteren. Der kunne dog ikke fremskaffes beviser for dette, og politiet indstillede hver gang efterforskningen. Byretten udtalte, at der havde været et højt konfliktniveau mellem forældrene, og at dette havde været til skade for barnet, der i lange perioder ikke havde set F. Derudover måtte det lægges til grund, at M havde hindret F i at have samvær med barnet, og at der i den forbindelse havde været talrige fogedforretninger, samt at M havde fremsat beskyldninger om F for seksuelle krænkelser mod barnet, og at ingen af de undersøgelser, der var blevet foretaget, godtgjorde eller sandsynliggjorde, at barnet havde været udsat for sådanne krænkelser fra Fs side. Derudover talte den børnesagkyndige erklæring for, at F skulle tillægges forældremyndigheden. Retten overførte derfor forældremyndigheden til F, selvom barnet siden samlivsophævelsen havde boet hos M og var nært knyttet til M og sin lillesøster. Dette blev begrundet med, at F måtte være den bedste til at sikre, at barnet i fremtiden fik en god kontakt til begge forældre, og at der ikke ville opstå nye konflikter, som ville sætte barnet i en pinefuld loyalitetskonflikt mellem sine forældre. Landsretten stadfæstede afgørelsen med de samme begrundelser, med den tilføjelse, at F syntes at være ressourcestærk og have bedst blik for barnets udvikling og tillige drage omsorg for, at barnet fik den fornødne støtte.

I dette tilfælde kan det således udledes, at man vægtede det højere, at barnet fik en god kontakt med begge forældre og at barnet i fremtiden blev skånet for at skulle være i en

---

¹²⁵ LFF 133, afsnit 4.8.3

loyalitetkonflikt mellem forældrene, end at barnet blev i sine vante omgivelser, hos personer som barnet var nært knyttet til. Man kan således sige, at denne dom er udtryk for, at man anlagde et mere fremtidsorienteret perspektiv, end et øjebliksbillede af, hvad der på daværende tidspunkt var bedst for barnet. Det kan også have spillet ind, at barnet på tidspunktet for rettens afgørelse havde været hos F i 14 dage, da F havde fået udleveret barnet efter en fogedforretning, og at barnet således allerede havde opnået en tilknytning til F.

6.3.2 TFA 2014.125

I denne sag, havde M og F aldrig boet sammen. De havde siden barnet var 2 måneder gammel haft fælles forældremyndighed. Da barnet var 4 år gammel, blev det ved anke dom bestemt, at der fortsat skulle være fælles forældremyndighed, men at barnet fremover skulle have bopæl hos F. M tilbageholdt flere gange barnet efter endt samvær, og gik i en periode på omtrent et år under jorden med barnet. Landsretten udtalte, at det måtte lægges til grund, at M flere gange havde tilbageholdt barnet efter endt samvær, således at det havde været nødvendigt for F at søge fogedbistand for at få barnet hjem igen. På den baggrund var der holdepunkter for at antage, at forældrene ikke kunne samarbejde om barnets forhold til barnets bedste. Landsretten ophævede herefter den fælles forældremyndighed og tillagde den til F alene, og at barnet fik bopæl hos F.

Denne situation, adskiller sig fra de fleste andre sager om samarbejdschikane. I denne sag er der tale om chikane fra samværsforældrens side, og således ikke den anden vej, som det oftest ses. I denne situation får samarbejdschikanen således den betydning, at den fælles forældremyndighed ophører. Det må være gældende, at i det konkrete tilfælde, var det allerede blevet vurderet, at det var til barnets bedste at bo hos F og at barnet trives og havde det godt hos F. Derudover har det nok spillet ind i afgørelsen, at F ikke forsøgte at hindre barnets samvær med M, og havde med stor risiko gentagne gange udleveret barnet til samvær hos M. Man kan således sige, at i dette tilfælde havde det gavnet sig at forsøge at samarbejde mest muligt, og rette sig efter de afgørelser, der var blevet afsagt.

6.3.3 TFA 2015.99

I denne sag, havde forældrene aldrig boet sammen. Efter fødslen, fik M forældremyndighed, og F fik samvær. Da barnet var omkring 2-3 år gammel, begyndte der at blive samarbejdsvanskeligheder, og M ville flere gange ikke udlevere barnet til

samvær hos F. Byretten fandt, at der ikke var omstændigheder, da talte imod etablering af fælles forældremyndighed. For at bibringe yderligere struktur i barnets liv, valgte retten at bibeholde bopælen hos M. Efter byrettens afsigelse, blev barnet igen ikke udleveret til samvær hos F. Endvidere blev der fremlagt en skrivelse fra barnets børnehaven, der var bekymret over, at barnet havde et meget stort fravær. I landsretten skulle der alene træffes afgørelse omkring bopæl, da parterne var enige omkring den fælles forældremyndighed. Landsretten udtalte, at det måtte antages, at F var den af forældrene, der bedst kunne sikre barnet en stabil og regelmæssig kontakt med den anden forælder. På denne baggrund, afgjorde retten, at bopælen skulle tillægges F.

I denne sag, blev det således vægtet tungt, at barnet skulle have en stabil og regelmæssig kontakt med begge forældre. Retten valgte således at tillægge bopæl til den forælder, der blev anset for værende bedst til at sørge for at samværet blev gennemført. I denne sag fik det således en negativ konsekvens for M, at hun hindrede samværet mellem barnet og F.

6.3.4 TFA 2016.46

I denne sag havde forældrene fælles forældremyndighed, og barnet havde bopæl hos M. Der havde dog de sidste 2 år forud for dommen været problemet med samværet, og der havde været flere fogedsager. Forskellige fagpersoner udtalte, at de opfattede, at barnet var i en tydelig loyalitetskonflikt mellem forældrene, og at dette havde en negativ påvirkning på hendes trivsel og udvikling. Byretten udtalte, at forældrenes konflikt og årsagen til, at der i en periode ikke blev gennemført samvær, reelt var begrundet i Ms uvilje mod at barnet havde samvær med F. M udviste således samværschikane. Retten fandt ikke, at M ved sin adfærd havde levet op til sit ansvar om, at barnet skulle have samvær med F. På denne baggrund og sagens øvrige omstændigheder, fandt retten, at det ville være bedst for barnet at få bopæl hos F. Retten lagde i den forbindelse vægt på, at F ville bakke op om samværet mellem M og barnet, hvilket retten mente ville kunne mindske den loyalitetskonflikt, som barnet befandt sig i, samt sikre stabilitet og forudsigelighed i barnets hverdag.

Det ses således, at retten vægtede barnets fremtidige velfærd tungere end det faktum, at barnet var tæt knyttet til M og sin storesøster. Det er endvidere interessant, at der blev lagt vægt på, at M ikke havde opfyldt sin forpligtelse til at sikre samvær mellem barnet og F. Som det er set ovenfor, har det i andre tilfælde, som fx TFA 2010.262 ikke haft en

ligeså stor betydning, hvis den ene forælder ikke har været med til at sikre, at barnet har kontakt med begge forældre. Denne sag er således bemærkelsesværdig på dette punkt. Endvidere bør det bemærkes, at det også i denne dom vægtes tungt, at retten anså F som værende den bedste til at få et samarbejde til at fungere, således at barnet blev skånet for at blive sat i en loyalitetskonflikt. I andre tilfælde, såsom TFA 2014.74, hvor barnet også var i en voldsom loyalitetskonflikt som dokumenteres ved observationsrapporter fra samværet, har man valgt at skåne barnet for denne loyalitetskonflikt ved at afskære den ene forælder fra at have kontakt med barnet, enten ved ikke at fastsætte samvær eller ved at tildele forældremyndighed til den forælder, der udøver samarbejdschikane.

Det kan således konkluderes ud fra ovenstående, at det kan tale til en samværsforælders fordel, hvis denne ønsker at have barnets bopæl hos sig, at denne forælder tilkendegiver en velvilje og evne til at bakke op omkring samvær med den anden forælder, og en interesse i at skåne barnet så meget som muligt for en mulig loyalitetskonflikt.

6.4 Samarbejdschikane og børnebortførelse – en kort sammenligning af praksis

I det følgende vil der komme en kort redegørelse for en sag angående børnebortførelse, og således en sammenligning af området.

Det må være gældende, at en børnebortførelse er en situation, hvor en forælder, der enten har del i forældremyndigheden eller ikke har forældremyndighed, tager barnet ud af Danmark uden den anden forælders samtykke¹²⁶. Forskellen på de to situationer er således, hvorvidt barnet bliver holdt tilbage fra samvær i eller uden for Danmark.

6.4.1 TFA 2010.710

I denne sag, havde forældrene fælles forældremyndighed. F tog børnene med til et andet land, uden M var vidende om dette eller havde givet samtykke. M fik af Statsforvaltningen tillagt midlertidig forældremyndighed over børnene. F kom tilbage til Danmark uden børnene, som han forklarede var forsvundet for ham. Retten udtalte, at F, uanset om han kendte børnenes nuværende opholdssted eller ej, havde efter sin egen forklaring ulovligt tilbageholdt børnene i udlandet i en periode på mindst 5 måneder. Der fandtes derfor tungtvejende grunde til at ophæve den fælles forældremyndighed. Endvidere udtalte retten, at det måtte anses for skadeligt for børnene at holde dem adskilt

---

¹²⁶ Social- og Indenrigsministeriet, boernebortfoerelse.dk

fra den ene forælder i en så lang periode. Fs adfærd viste således et manglende ønske om at samarbejde og manglende hensyntagen til børnene. På baggrund af dette, blev forældremyndigheden tillagt M. Mens sagen kørte i landsretten, kom børnene tilbage til Danmark og boede hos M. Landsretten stadfæstede byrettens afgørelse.

I denne afgørelse, er det væsentligt at bemærke byrettens udtalelse om, at det måtte anses for skadeligt for børnene at holde dem adskilt fra den ene forælder i en så lang periode. Dette er relevant, da man ved samarbejdschikane også holder børn adskilt fra den ene forælder i en længere periode, ofte længere end perioden i førnævnte afgørelse. Således er retten mere hård over for forældre, der hindrer samvær, ved at føre barnet til udlandet. Det vægtes således tungere at tage barnet med til udlandet, end det gør at hindre samvær i Danmark, selvom samværet i Danmark hindres længere tid.

6.4.2 Sammenligning

Ud fra en sammenligning af børnebortførelser og samværschikane, kan det forekomme således, at domstolene ved børnebortførelser ikke tøver med at lade børnebortførelsen få en konsekvens, hvorimod domstolene ofte ved tegn på eller vished om chikane, lader barnet blive i den situation, som barnet nu engang er i. Byrettens udtalelse i ovenstående dom, om at det må anses for skadeligt at holde børnene adskilt fra den ene forælder i en så lang periode, kunne uden problemer anvendes i de fleste sager med samarbejdschikane. Uanset hvad, skal man under alle omstændigheder huske på lovens udgangspunkt om, at et barn har ret til begge sine forældre. Det er derfor bemærkelsesværdigt, hvorfor i de situationer, hvor der er tale om børnebortførelse, følger domstolene dette udgangspunkt meget konsekvent, og ladet det få en konsekvens, såfremt en forælder ikke efterlever dette princip, hvorimod at praksis om samarbejdschikane er mere tøvende med at lade samarbejdschikanen få en betydning ved afgørelsen.

6.5 Konklusion

På baggrund af ovenstående, må det konkluderes, at der ikke kan gives et entydigt billede af, hvornår samarbejdschikane tillægges en betydning og hvornår det ikke gør. Der ses dog en tendens til, at hvis barnet har en nær tilknytning til den person, der udøver samarbejdschikanen, og at barnet i en længere periode ikke har set den anden forælder, så er der større sandsynlighed for, at samarbejdschikanen ikke får en betydning i forhold til afgørelsen. Dette understøtter den tendens der har været, hvor man hører om advokater,

der opfordrer deres klient til at udvise samarbejdsskikane, da det i praksis har vist sig, at jo mere en forælder modsætter sig samværet, og lykkedes med i det længere tid, jo større sandsynlighed er der for, at denne forælder får trumfet sin vilje igennem.

Det kan også konkluderes, at retten er meget opmærksom på, at barnet skal skånes for en loyalitetskonflikt mellem forældrene. Det ses således i nogle af de sager, hvor samarbejdsskikanen har fået en betydning, at man til giver den forælder, der bedst kan samarbejde bopæl eller forældremyndighed.

Spørgsmålet er dog, hvornår det tidspunkt foreligger, hvor man går fra, at det er den person der bedst kan samarbejde om barnet og bedst skåner barnet fra en loyalitetskonflikt, der skal have bopæl eller forældremyndighed overført til sig, til at det er den person, som barnet har den tætteste tilknytning til, og som barnet allerede bor hos, men som også har udvist samarbejdsskikane, fortsat skal have bopæl eller forældremyndighed? Det er svært at sige præcist ud fra ovenstående, og det er tvivlsomt, hvorvidt dette tidspunkt er fastsat i praksis. Det er således helt op til dommerens skøn, hvad der er til barnets bedste.

Kapitel 7: Lovændringens betydning for retspraksis

7.1 Ny retspraksis

I det følgende vil der komme en redegørelse for en enkelt afgørelse, der er truffet efter lovændringen trådte i kraft. Dommen fremgår endnu ikke af Tidsskrift for Familie- og Arveret. Dommen er vedlagt som bilag.

7.1.1 Københavns Byrets dom af 30. november 2015, Østre Landsrets Dom af 19. april 2016

I denne sag, havde M haft forældremyndigheden over barnet siden fødslen i 2006. Da barnet var i vuggestuealderen, havde F jævnligt samvær med barnet. Da barnet var cirka 3 år gammel, blev der aftalt en 3/11 ordning. I oktober 2010 beskyldte M F for incest. F havde sidste gang haft samvær med barnet den 25. juli 2010, og havde sidst haft et overvåget samvær i marts 2011. I forbindelse med sin forklaring i retten, fortalte M, at hun vil gøre alt for at undgå, at F kom i nærheden af barnet, og at barnet ikke ønskede at se F, og at F og barnet endvidere ingen tilknytning havde til hinanden.

Byretten lagde til grund, at der ikke var forhold hos F, der kunne begrunde, at der ikke var samvær mellem F og barnet. Efter de foreliggende oplysninger, lagde retten til grund, at M uden rimelig grund, havde hindret samværet mellem barnet og F. Desuden mente retten, at barnet burde have deltaget i en samtale med dommeren og en børnesagkyndig, men at dette ikke kunne gennemføres, da barnet ikke ønskede at deltage. Retten lagde til grund, at barnets modvilje mod dette skyldtes, at M havde påvirket barnet til at nægte at tale med dommeren og den sagkyndige. Derudover havde M nægtet at deltage i en børnesagkyndig undersøgelse, som retten havde tilkendegivet, at der var behov for. Under disse omstændigheder, lagde retten til grund, at M ikke havde evner til at samarbejde med F og myndighederne om barnet, herunder at sikre, at barnet havde kontakt med F. Retten fandt, at F var bedst egnet til at have forældremyndigheden over barnet, og forældremyndigheden blev derfor overført fra M til F.

Landsretten anførte, at det efter oplysningerne i sagen, var bedst for barnet, at det fortsat var M der havde forældremyndighed. Dette begrundede de med, at barnet, der snart fyldte 10 år, altid havde boet hos M, at barnet kun havde haft begrænset samvær med F, at barnet ikke havde set F siden 2011, og at barnet efter det oplyste, ses at trives under sine

nuværende omstændigheder. Derudover blev der lagt vægt på, at barnet klart havde givet udtryk for, at barnet ikke ønskede at have samvær med F. Landsretten anførte endvidere, at selvom det kunne lægges til grund, at det var M, som var årsag til, at barnet ikke havde set F siden 2011, at barnet havde en negativ holdning til F, og at forældrene ikke kunne samarbejde, så kunne dette ikke føre til en anden vurdering af, hvad der var bedst for barnet.

Ud fra dette kan der således ikke umiddelbart ses en effekt af den nye lovændring. Selvom formålet med lovændringen var at hindre samarbejdschikane, og ikke belønne den forælder, der udøver samarbejdschikane, ses det i denne afgørelse, at samarbejdschikanen får den konsekvens, at barnet næppe i fremtiden vil få et forhold til F, da M sandsynligvis vil modsætte sig en ny samværsresolution fra Statsforvaltningen.

Det ses, at domstolen i afgørelsen ser bort fra samarbejdschikanen, fordi det vurderes, at det på nuværende tidspunkt ikke er til barnets bedste, at der ændres ved forældremyndigheden eller bopælen. Dette er således i tråd med det ovenfor anførte, hvor det beskrives, at længerevarende samarbejdschikane, hvor den ene part er skyld i, at der ikke er samvær mellem barnet og den anden part, kan give det resultat, at barnet er så fjernet fra den anden part, og der derfor ikke kan ændres ved situationen, da dette ikke ville være til barnets bedste. En afgørelse i disse situationer, hvor barnets bopæl ændres, er der muligvis en frygt for at træffe, da en sådan afgørelse også kan anses for værende for vidtgående.

Under alle omstændigheder, virker det til, at der er en vis tilbageholdenhed med at overføre bopæl eller forældremyndighed i de sager, hvor barnet har haft meget lidt eller ingen kontakt med den anden forælder. Det må være gældende, at det er barnets bedste i forældreansvarslovens § 4, der her spiller en stor rolle. Men en overvejelse kan være, at i de situationer hvor der foreligger massiv samarbejdschikane, kan de to alternativer være et godt liv hos den forælder, der udøver samarbejdschikane, uden kontakt med den anden forælder, sat over for et godt liv hos den nye bopælsforælder, men med kontakt til den anden forælder.

7.2 Hvilket udfald, ville de tidligere domme have fået, med de nye regler

7.2.1 Indledning

Da der på nuværende tidspunkt ikke er trykt domme, der kan demonstrere, hvordan retspraksis bruger de nye regler, vil der her komme en gennemgang, hvor det forsøges at vurdere, hvilket udfald udvalgte domme ville få, hvis de nye regler havde spillet ind. Ønsket er at vise, hvad potentialet eller udfordringerne er med det nye lovforslag.

Det understreges, at det nedenstående naturligvis ikke er en gyldig retskilde. Der er blot tale om en demonstration af, hvordan de nye regler finder anvendelse, og hvorvidt disse ændringer kan medføre et andet resultat, end det domstolene afgjorde før lovændringen.

7.2.2 TFA 2012.303

Sagens omstændigheder er beskrevet ovenfor i afsnit 6.2.2.

Hvis man ser på, hvilken relevans § 21a kunne have for denne sag, må det gælde, at bestemmelsen går ud på at klargøre over for forældrene, at det fastsatte samvær skal overholdes. Det er dog tvivlsomt, hvorvidt M i denne sag, ville overholde denne bestemmelse. Det må lægges til grund, at M er velvidende om, at den manglende udlevering af børnene til samværet ikke havde været berettiget, da hun under en fogedsag får dette at vide. Alligevel valgte hun fortsat ikke at udlevere børnene. Det er tvivlsomt, hvorvidt en forælder, der alene har valgt, at børnene ikke skal se den anden forælder, ændrer mening om dette, alene fordi loven siger, at samværet kun bortfalder ved aftale eller afgørelse. Lovgivers formål angående samarbejdschikane, at dette ikke er acceptabelt, slår næppe igennem, når det alene fremgår af en bestemmelse, som ingen umiddelbar konsekvens har, hvis en forælder vælger ikke at overholde den. Vurderingen er således, at § 21a i dette tilfælde, ikke kunne have hindret samarbejdschikanen.

Der kan også ifølge § 29a fastsættes et midlertidigt kontaktbevarende samvær. En sådan afgørelse skal træffes hurtigst muligt og inden 3 uger efter modtagelsen af en anmodning om fastsættelse af samvær. I dette tilfælde er det en mulighed, som Statsforvaltningen ville kunne benytte sig af. Det fremgår ikke af afgørelsen, hvornår F indleverede anmodning til Statsforvaltningen om samvær, men det fremgår dog, at M ikke udleverede børnene til samvær efter den 19. december 2004, og Statsforvaltningen gav afslag på samvær den 19. december 2005. Såfremt der i denne sag var blevet truffet afgørelse

omkring midlertidigt kontaktbevarende samvær, er det tvivlsomt, hvorvidt M havde udleveret børnene til disse samvær. Således ville denne bestemmelse heller ikke få betydning i den konkrete sag i forhold til at forhindre eller afbryde samarbejdschikanen.

I forhold til de fogedsager, der også i sagen fandt sted, kan § 32a ikke finde anvendelse, da der i dette tilfælde ikke har været tale om fuldbyrdelse af afgørelsen ved anvendelse af umiddelbar magt¹²⁷. Der blev i stedet fastsat tvangsbøder. Det er endvidere tvivlsomt, at fogedretten i dette konkrete tilfælde ville overveje at anvende umiddelbar magt, da der i det konkrete tilfælde under hensyntagen til barnets særlige behov, var en overvejende sandsynlighed for at barnets sjælelige eller legemlige sundhed derved udsættes for fare, og i en sådan situation kan fuldbyrdelse ikke ske, jf. Retsplejelovens § 536, stk. 6.

Sammenfattende kan det således sige, at den nye lovændring næppe i ovenstående tilfælde havde medført et andet resultat. Lovændringen havde næppe heller forhindret samarbejdschikanen og havde næppe kunne få M overbevist om at udlevere børnene til samvær hos F.

7.3 Konklusion – vil lovændringen få betydning i praksis?

Ud fra ovenstående, herunder især Østre Landsrets afgørelse, som refereret ovenfor, må det gælde, at lovændringen næppe vil få den store betydning for praksis i de sager, hvor der allerede er samarbejdschikane. Når en forælder har bestemt sig for at udøve samarbejdschikane og har gjort det over en længere periode, kan en nye formulering næppe forhindre dette.

Det ses således, at hvis den nye lovændring, skulle få en betydning i praksis, er det sandsynligvis alene af en præventiv karakter.

---

¹²⁷ Retsplejeloven § 537, stk. 4

Kapitel 8: Sammenfatning

Ændringslov nr. 270 af 25-03-2015 er endnu en lovændring i en lang række ændringsloven, der har foretaget ændringer til Forældreansvarsloven. En enkelt af disse ændringslove var en større revidering af forældreansvarsloven. Forældreansvarslovens overordnede formål er at understrege, at det er forældrene, der har et ansvar for, at alle beslutninger vedrørende barnet, skal træffes ud fra barnets bedste. Det er endvidere hensigten, at forældrene skal samarbejde omkring det grundlæggende princip, der omhandler barnets ret til begge sine forældre.

Allerede ved forarbejderne til Forældreansvarsloven af 6. juni 2007 var samarbejdschikane et fokuspunkt. Der havde således allerede på daværende tidspunkt været sager, hvor barnet ikke så den ene forælder og dette alene skyldes forhold hos den anden forælder. Udvalget anførte to situationer, der i praksis på daværende tidspunkt kunne forekomme, hvis der var konstateret samværschikane; for det første ville samværschikane kunne medføre, at en anmodning angående afslag på samvær eller ophævelse af samvær ikke ville kunne imødekommes. Det må lægges til grund, at det her var bopælsforælderen, der indsendte anmodning om dette. Den anden mulighed var, at samværschikane kunne medføre, at det ikke ville være til barnets bedste at blive ved med at fastholde et samvær, som ikke i praksis kunne gennemføres. Udvalget anførte dog ikke en løsning på samarbejdsproblematikken. Lovforslaget, der bygger på denne udvalgsbetænkning, anførte, at i relation til samværschikane, skulle der ved fortolkningen af barnets bedste anlægges et fremtidsorienteret perspektiv. Det må være gældende, at dette havde den betydning, at man ville lægge vægt på, hvem af forældrene der i fremtiden ville være bedst til at samarbejde om barnet, og sørge for, at barnet havde kontakt med begge forældre. Denne forælder skulle således tildeles enten forældremyndighed, eller i tilfælde af fælles forældremyndighed, bopæl.

Også ved lovændringen i 2012 var samværschikane til drøftelse. Her endte man dog med at konkludere, at der ikke kunne opstilles nogle entydige kriterier for disse sager, da de ofte var meget komplekse, da forældrene ofte gav forskellige og modsatrettede forklaringer.

Med ændringslov af 25. marts 2015 er formålet at forhindre, at barnets kontakt med den ene forælder afbrydes, uden at der er en rimelig grund hertil og uden at det er til barnets

bedste. Ændringsloven skal medvirke til at styrke forældrenes loyale og aktive medvirken til oplysningen af sagen. På denne baggrund blev der tilføjet og ændret i en del bestemmelser i forældreansvarsloven. Allerede ved fremsættelsen af lovforslaget, kunne det konstateres i høringssvar, at interesseorganisationer mv. fandt det overordnet en god idé at revidere forældreansvarsloven, og give mere opmærksomhed til problematikken om samværschikane. På baggrund af høringssvarene og egne overvejelser, er der blevet anført en række problematikker, som lovforslaget kan give. Disse er således, at barnets bedste måske tilsidesættes ved automatisk fastsættelse af erstatningssamvær, at der ikke bliver foretaget en grundig nok sagsoplysning, når midlertidige afgørelser om samvær automatisk gøres endelige, at man ved mødepligten i Statsforvaltningen ikke tager hensyn til de uforudsete hindringer, der kan komme i vejen for en forælders deltagelse i mødet, og endelig undrer det, hvordan en børnesagkyndig rådgivning kan hindre fuldbyrdelsen ved brug af umiddelbar magt, da man på et sådan tidspunkt i sagen, må gå ud fra, at forældrene ikke vil skifte mening eller holdning, og især, når denne rådgivning er frivillig.

Ved gennemgangen af praksis ses det således, at der ikke kan gives en entydig konklusion på, hvornår samarbejdschikane tillægges betydning ved afgørelsen. I nogle tilfælde vægtes det tungere, hvem af forældrene, der bedst kan samarbejde omkring barnet og sørge for, at barnet får en stabil og vedvarende kontakt med den anden forælder, og i andre sager, lægges der mest vægt på, at det ville være en for stor omvæltning for barnet, såfremt barnets bopæl skulle ændres. Det kan således udledes, at der i visse sager, anlægges et mere fremtidsorienteret perspektiv ved afgørelsen, mens det i andre sager afgøres efter, hvad der på tidspunktet for afgørelsen var bedst for barnet. Dette undrer dog, da man ved lovændringen i 2007 lagde vægt på, at der ved vurderingen af barnets bedste, skulle anlægges et fremtidsorienteret perspektiv, og det må antages, at denne fortolkning stadig burde anvendes.

Det ses således også, at afgørelser i forbindelse med samarbejdschikane, ikke er så konsekvente, som i forhold til børnebortførelser. Disse to sagstyper er blevet sammenlignet, da de på nogle punkter er overensstemmende. Der kan være flere årsager til, at praksis inden for de to områder ikke er ens, men den væsentligste årsag må være, at man ved en børnebortførelse fører barnet helt ud af landet, og derfor mere effektivt afskærer en forælder fra at udøve sin forældremyndighed eller samvær med barnet.

Alligevel kan man overveje, om praksis for samarbejdschikane skal blive mere streng, før man når i mål med at forhindre samarbejdschikane og afskære en forælder, der allerede har udøvet samarbejdschikane for at fortsætte med dette.

Intentionen med forebyggelse af samarbejdschikane er således i overensstemmelse med offentlighedens ønsker og forældreansvarslovens formål. Det er dog tvivlsomt, hvorvidt denne lovændring skaber en stor ændring i praksis. Selvom forældrene tvinges til vejledningsmødet, i håb om at de sammen kan finde en løsning på mødet, og selvom det med loven understreges, at et samvær skal overholdes, tyder retspraksis på, at forældre med et meget højt konfliktniveau, hverken kan eller vil samarbejde, på trods af forskellige instansers forsøg herpå. Derudover giver lovforslaget ikke en umiddelbar løsning, såfremt der allerede udøves samarbejdschikane. Igangsættelsen af en børnesagkyndig rådgivning kort forinden en sag skal gennemføres ved umiddelbar magt, kan komme på et tidspunkt, hvor samarbejdschikane har stået på i så lang tid, at det kan skade barnets sjælelige og legemlige sundhed, hvis det gennemføres. Det kan således være alt for sent, at der bliver tilbudt denne rådgivning, da det på dette tidspunkt er tvivlsomt, hvorvidt rådgivningen vil have en effekt.

Således er målet med forebyggelsen og enden på samarbejdschikane næppe nået. Der vil sandsynligvis komme flere lovændringer til forældreansvarsloven, der har samme formål. Det kan således overvejes, om en gennemgribende ændring af hele området, ville være bedre end tilføjelser af bestemmelser. Ved 1. behandling af lovforslaget, var oprettelsen af en selvstændig familiedomstol et emne, som især det Konservative Folkeparti var interesseret i at få undersøgt i en nærmere fremtid. Det virker således til, at man fra folketingets side ønsker at undersøge, om det er en god idé at nytænke hele området, og herunder se på, om oprettelsen af en familiedomstol kunne være medvirkende til at forhindre samarbejdschikane.

English abstract

This master's thesis is an analysis of the amending act on Parental Responsibility and the Administration of Justice Act. The purpose is to inquire whether the amending act overcome the problem of visitation harassment and by doing so ensure that overriding consideration is always the child's best.

On December 17th 2014, motion for amending act of Act on Parental Responsibility and the Administration of Justice Act was submitted. The bill was passed by parliament on March 19th 2015. The amending act became effective on October 1st 2015.

The amending act focus point is the prevention of visitation harassment. Visitation harassment is defined as one parent, more often than not the residential parent, who prevents the child from having visitation with the other parent. Often this harassment is groundless and not in accordance with the child's best.

Visitation harassment has been a problem and has been in focus since the Act on Parental Responsibility became effective in 2007. With the new amending act, a series of precautionary measures modified the Act.

The amendments has created several concerns. One concern is that the child's best, which is a fundamental principle in the Act on Parental Responsibility, is disregarded when a compensation visitation is appointed automatic. Another concern is that parents, regardless of the new added clause, will not respect an adjudication on visitation.

Based on the analysis of case law a definitive answer as to when the courts place emphasis on visitation harassment is not possible. Often it is a fine balance between the child's best in the current situation and the child's best in the future. The analysis also established that the amending act has not yet shown a difference in case law. The courts are still cautious about penalizing visitation harassment if the child very attached to the residential parent and thrives in the current environment and there is a risk of the child suffering harm if forced to move in with the other parent.

Based on the analyses the issues regarding visitation harassment is yet not resolved. The amending act has not shown an effect in cases, where the visitation harassment has lasted for a long period of time. The amending act may have an effect in cases, where the

visitation harassment has lasted for a short period of time. It is to be expected that the act on Parental Responsibility will amend again as will the arena of visitation harassment in general. This amending act is however a step forward in the fight against visitation harassment.

Litteraturliste

Retskilder

LBK nr. 1820 af 23/2015, Forældreansvarsloven

LBK nr. 1255 af 16/11/2015, Lov om rettens pleje (Retsplejeloven)

LBK nr. 39 af 15/01/2007, Lov om Forældremyndighed og samvær (Forældremyndighedsloven)

LOV nr. 270 af 25/03/2015, lov ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven

LOV nr. 628 af 11/06/2010, lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven

LOV nr. 652 af 12/06/2013, lov om ændring af børneloven, lov om adoption, retsplejeloven og forskellige andre love

LOV nr. 552 af 02/06/2014, lov om ændring af forskellige lovbestemmelser om ansøgninger, anmeldelser, meddelelser, anmodninger og erklæringer til offentlige myndigheder

LOV nr. 1525 af 27/12/2014, lov om ændring af adoptionsloven, forældreansvarsloven og lov om dansk indfødsret

LOV nr. 494 af 12/06/2009, Lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love

LOV nr. 349 af 05/06/2009, Lov om ændring af lov om børns forsørgelse, lov om ægteskabets retsvirkninger, lov om ægteskabs indgåelse og opløsning og forældreansvarsloven

LOV nr. 600 af 18/06/2012, Lov om ændring af forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister

LF nr. 133, 2006/1, forslag til forældreansvarslov

LF nr. 105, 28/01/2009, forslag til lov om ændring af adoptionsloven og forskellige andre love

LF nr. 157, 13/04/2012, forslag til lov om ændring forældreansvarsloven, retsplejeloven og lov om Det Centrale Personregister

LF nr. 103, 17/12/2014, Forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven

LF nr. 178, 24/03/2010, Forslag til lov om ændring af lov om social service, lov om retssikkerhed og administration på det sociale område og forældreansvarsloven (Barnets Reform)

LF nr. 207, 2012/1, Forslag til lov om ændring af børneloven, lov om adoption, retsplejeloven og forskellige andre love. (Medmoderskab m.v.)

Bekendtgørelse nr. 146, 22/02/2016 om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær mv

Praksis

TFA2010.262

TFA2013.363/2

TFA2014.74

TFA2010.211

TFA2014.125

TFA2015.99

TFA2016.46

Ankestyrelsens afgørelse af 7. februar 2012, TFA 2012.303

København's Byrets dom af 30. november 2015, utrykt

Østre Landsret dom af 19. april 2016, utrykt

Vejledninger

VEJ nr. 11362 af 30/12/2015, Vejledning om samvær, Social- og Indenrigsministeriet

Betænkninger

Udvalget om Forældremyndighed og Samvær betænkning; "Barnets perspektiv. Forældremyndighed. Barnets Bopæl. Samvær. Tvangsfuldbyrdelse", nr. 1475, 26/03/2006

Betænkning over forslag til lov om ændring af forældreansvarsloven og retsplejeloven, Socialudvalget, 26. februar 2015

Rapport

Familiestyrelsen, "Evaluering af forældreansvarsloven", 2011

Høringssvar

Høringssvar af Børnerådet, af den 27/10/2014

Høringssvar af Børns Vilkår, af den 21/10/2014

Høringssvar af Landsforeningen for Børn og Samvær, af 22/10/2014

Høringssvar af Danske Familieadvokater og Danske Advokater, af den 27/10/2014

Litteratur

Christensen, Stine Krone, "Forældreansvarsloven med Kommentarer", 1. udgave, 1. oplag, Thomson Reuters Professional A/S, 2009

Artikler

Ehrenskjöld, Christina; Kampen om børnene: så beskidte tricks bruger forældrene, eb.dk, 15.05.2014

Gudberg, Poul; Hurtigere reaktion i samværsager, Morgenavisen Jyllandsposten,

27.05.2014

Hjemmesider

<http://boernebortfoerelse.dk/>, Social- og Indenrigsministeriet